

Βρυξέλλες, 27 Φεβρουαρίου 2025
(OR. en)

6515/25

COMPET 89
IND 49
EMPL 67
SOC 98
ECOFIN 208
POLCOM 39
FIN 239
FISC 38
ENV 101
CLIMA 45
ENER 36
ATO 6
MAP 2
RECH 69
RC 9

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	27 Φεβρουαρίου 2025
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2025) 85 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Η συμφωνία για καθαρή βιομηχανία: Κοινός χάρτης πορείας για την ανταγωνιστικότητα και την απανθρακοποίηση

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2025) 85 final.

σνημμ.: COM(2025) 85 final



Βρυξέλλες, 26.2.2025
COM(2025) 85 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Η συμφωνία για καθαρή βιομηχανία: Κοινός χάρτης πορείας για την
ανταγωνιστικότητα και την απανθρακοποίηση**

1. Εισαγωγή

Η βιομηχανική βάση της Ευρώπης αποτελεί κεντρικό στοιχείο της ταυτότητάς μας και είναι απαραίτητη για την ανταγωνιστικότητά μας. Η ήπειρός μας διαθέτει πλούσια βιομηχανική κληρονομιά. Εδώ και δεκαετίες, οι βιομηχανίες μας βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της τεχνολογικής προόδου. Τροφοδότησαν την οικονομική ανάπτυξη και διατήρησαν το κοινωνικό μας μοντέλο. Τώρα χρειάζονται ένα πολλά υποσχόμενο μέλλον και η Ευρώπη, με τα πολλά δυνατά της σημεία, είναι το σωστό μέρος. Διαθέτει τα ταλέντα, τους επιχειρηματίες, τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, τους εργαζόμενους και τους καταναλωτές. Έχει την ικανότητα να προωθεί την καινοτομία και να διαμορφώνει την παγκόσμια πρόοδο. Επίσης διαθέτει ισχυρή κοινωνική οικονομία της αγοράς, η οποία στηρίζεται σε ένα προβλέψιμο νομικό περιβάλλον. Δεν υπάρχει ανθεκτική οικονομία χωρίς ισχυρή βιομηχανική συνιστώσα.

Ωστόσο, η Ευρώπη βιώνει αυξανόμενες γεωπολιτικές εντάσεις, βραδεία οικονομική ανάπτυξη και τεχνολογικό ανταγωνισμό. Σε αυτή τη νέα εποχή, είναι σαφές ότι μια στρατηγική για την ανταγωνιστικότητα και την απανθρακοποίηση αποτελεί επίσης επιτακτική ανάγκη ασφάλειας. Η ΕΕ πρέπει επειγόντως να αντιμετωπίσει ταυτόχρονα τρεις προκλήσεις: την κλιματική κρίση και τις συνέπειές της, τις ανησυχίες για την ανταγωνιστικότητα και την οικονομική ανθεκτικότητα. Όπως τονίζεται στην έκθεση Draghi¹ και στην πωξίδα για την ανταγωνιστικότητα² οι πολιτικές απανθρακοποίησης αποτελούν ισχυρή κινητήρια δύναμη ανάπτυξης όταν είναι επαρκώς ενσωματωμένες στις βιομηχανικές, ανταγωνιστικές, οικονομικές και εμπορικές πολιτικές. Οι βιομηχανίες μας, ιδίως εκείνες που αντιμετωπίζουν υψηλές τιμές ενέργειας και έντονο παγκόσμιο ανταγωνισμό, βρίσκονται μπροστά σε υπαρκτά προκλήσεις. Διατρέχουμε τον κίνδυνο να μας ξεπεράσουν άλλες μεγάλες δυνάμεις όσον αφορά την αύξηση της παραγωγικότητας. Επομένως, απαιτείται η ανάληψη επείγουσας δράσης.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Ευρώπη χρειάζεται ένα μετασχηματιστικό επιχειρηματικό σχέδιο. Με τη συμφωνία για καθαρή βιομηχανία συνενώνονται η δράση για το κλίμα και η ανταγωνιστικότητα στο πλαίσιο μιας συνολικής αναπτυξιακής στρατηγικής. Η συμφωνία αποτελεί δέσμευση για την επιτάχυνση της απανθρακοποίησης, της επανεκβιομηχάνισης και της καινοτομίας, ταυτόχρονα και σε ολόκληρη την ήπειρο, ενισχύοντας επίσης την ανθεκτικότητα της Ευρώπης. Πρέπει να προσφέρει στην ευρωπαϊκή βιομηχανία ισχυρότερο οικονομικό κίνητρο για μεγάλες κλιματικά ουδέτερες επενδύσεις σε ενεργοβόρες βιομηχανίες και καθαρές τεχνολογίες.

Στόχος μας είναι να αυξήσουμε τη βιώσιμη και ανθεκτική παραγωγή στην Ευρώπη. Η Ευρώπη έχει καθορίσει ένα φιλόδοξο πλαίσιο για να καταστεί μια απανθρακοποιημένη οικονομία έως το 2050. Θα συνεχίσει στην ίδια πορεία, μεταξύ άλλων μέσω του ενδιάμεσου στόχου για μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 90 % έως το 2040. Το πλαίσιο αυτό μπορεί να γίνει η κινητήρια δύναμη για την ανταγωνιστικότητα, διότι παρέχει βεβαιότητα και προβλεψιμότητα τόσο για τις εταιρείες όσο και για τους επενδυτές. Αυτό θα επιτευχθεί με την ενίσχυση ανταγωνιστικών κατασκευαστών που προωθούν την απανθρακοποίηση μέσω της καινοτομίας, δημιουργούν ποιοτικές θέσεις εργασίας και

¹ https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en#paragraph_47059

² COM (2025) 30

συμβάλλουν στην ανοικτή στρατηγική αυτονομία μας, με πλήρη σεβασμό και εφαρμογή της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας για τα κράτη μέλη, κατά περίπτωση.

Έμφαση θα δοθεί κυρίως σε δύο στενά συνδεδεμένους τομείς. Πρώτον **στις ενεργοβόρες βιομηχανίες**, οι οποίες χρειάζονται επείγουσα στήριξη για την απανθρακοποίηση και τον εξηλεκτρισμό και για την αντιμετώπιση υψηλού ενεργειακού κόστους, αθέμιτου παγκόσμιου ανταγωνισμού και πολύπλοκων κανονισμών, που βλάπτουν την ανταγωνιστικότητά τους. Δεύτερον **στον τομέα της καθαρής τεχνολογίας**, ο οποίος βρίσκεται στο επίκεντρο της μελλοντικής ανταγωνιστικότητας και ανάπτυξης και έχει ζωτική σημασία για τον βιομηχανικό μετασχηματισμό, την κυκλικότητα και την απανθρακοποίηση. Είναι απαραίτητο να αναλάβουμε δράση τόσο για να επιτύχουμε τους στόχους μας όσον αφορά την κλιματική ουδετερότητα, την απορρόφηση των εκπομπών και τη διατήρηση της ανθεκτικότητας των υδάτων, όσο και για να διασφαλίσουμε ότι μπορούμε να παράγουμε τις τεχνολογίες του μέλλοντος που θα δημιουργηθούν στην ΕΕ και να διατηρήσουμε την ικανότητά μας να παρέχουμε λύσεις.

Η κυκλικότητα θα αποτελέσει προτεραιότητα. Είναι το κλειδί για τη μεγιστοποίηση των περιορισμένων πόρων της ΕΕ, τη μείωση των εξαρτήσεων και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας. Μειώνει τα απόβλητα, το κόστος παραγωγής και τις εκπομπές CO₂ και δημιουργεί ένα πιο βιώσιμο βιομηχανικό μοντέλο που ωφελεί το περιβάλλον και ενισχύει την οικονομική ανταγωνιστικότητα. Φιλοδοξία της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία είναι να καταστεί η ΕΕ παγκόσμια ηγέτιδα στην κυκλική οικονομία έως το 2030.

Για ένα ακμάζον νέο ευρωπαϊκό βιομηχανικό οικοσύστημα ανάπτυξης και ευημερίας, είναι σημαντικό να προχωρήσουμε πέρα από τις παραδοσιακές μεμονωμένες λύσεις και να εξετάσουμε ολόκληρη την αξιακή αλυσίδα. Υπάρχουν έξι κινητήριες δυνάμεις της επιχειρηματικότητας: (1) οικονομικά προσιτή ενέργεια, (2) πρωτοπόρες αγορές, (3) χρηματοδότηση, (4) κυκλικότητα και πρόσβαση σε υλικά, (5) παγκόσμιες αγορές και διεθνείς εταιρικές σχέσεις και (6) δεξιότητες. Αυτές θα πρέπει να συμπληρωθούν με δράσεις για τους οριζόντιους παράγοντες διευκόλυνσης που είναι απαραίτητοι για μια ανταγωνιστική οικονομία: τη μείωση της γραφειοκρατίας, την πλήρη αξιοποίηση της κλίμακας της ενιαίας αγοράς, μεταξύ άλλων μέσω της σταδιακής ενσωμάτωσης των υποψήφιων χωρών, την ενίσχυση της ψηφιοποίησης, την επιτάχυνση της ανάπτυξης της καινοτομίας, την προώθηση ποιοτικών θέσεων εργασίας και τη βελτίωση του συντονισμού των πολιτικών σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο.

Η συμφωνία για καθαρή βιομηχανία επιβεβαιώνει την προσήλωση της ΕΕ στους κλιματικούς της στόχους, προσφέροντας σαφή οικονομικά κίνητρα για την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας εντός της Ευρώπης. Η βιομηχανική βάση της Ευρώπης έχει καιρία σημασία για την ευημερία μας και είναι απαραίτητη για την ανταγωνιστικότητά μας. Τα μέτρα που προτείνονται είναι το αποτέλεσμα της ενεργού συμμετοχής των ηγετών της βιομηχανίας, των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών μέσω της διακήρυξης της Αμβέρσας για μια ευρωπαϊκή βιομηχανική συμφωνία και των διαλόγων για την καθαρή μετάβαση³. Οι προτάσεις μας είναι άμεσα προσαρμοσμένες στις ανάγκες τους. **Σε αυτή την κρίσιμη στιγμή για την ευρωπαϊκή βιομηχανία, η συμφωνία για καθαρή βιομηχανία**

³ COM (2024)163 final

αποσκοπεί στο άνοιγμα ενός νέου κεφαλαίου της ευρωπαϊκής βιομηχανικής ιστορίας, το οποίο ορίζεται από την ανάπτυξη, την ανθεκτικότητα και την ηγετική θέση στην παγκόσμια σκηνή.

2. Πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή ενέργεια

Δεδομένου ότι οι μέσες τιμές της ενέργειας στην Ευρώπη είναι υψηλότερες από εκείνες των εμπορικών εταίρων μας, η εξασφάλιση οικονομικά προσιτής ενέργειας αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας μας, ιδίως για τους ενεργοβόρους τομείς. **Ως εκ τούτου, η πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή ενέργεια αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία.**

Η εξάρτηση της Ευρώπης από τα εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα είναι η κύρια αιτία αυτών των υψηλότερων και πιο ασταθών τιμών ενέργειας. Η κατάσταση αυτή επιδεινώθηκε από την πρόσφατη ενεργειακή κρίση και τη χρήση από τη Ρωσία του εφοδιασμού με φυσικό αέριο ως όπλου. Η τρέχουσα γεωπολιτική αβεβαιότητα και η αβεβαιότητα της αγοράς αυξάνουν το επενδυτικό κόστος που μετακυλιέται στους καταναλωτές.

Επιπλέον, οι πιο διαρθρωτικές ανεπάρκειες του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας αυξάνουν το ενεργειακό κόστος και έχουν αντίκτυπο στους λογαριασμούς ενέργειας των ευρωπαϊκών βιομηχανιών. Οι ανεπαρκείς διασυνδέσεις και υποδομές δικτύου, καθώς και η περιορισμένη ενοποίηση και ευελιξία του ενεργειακού συστήματος παρεμποδίζουν την περαιτέρω ενσωμάτωση φθηνότερων απανθρακοποιημένων πηγών ενέργειας και περιορίζουν την ανθεκτικότητα της ΕΕ έναντι των απειλών. Η ψηφιοποίηση, συμπεριλαμβανομένων των έξυπνων δικτύων που βασίζονται στην ΤΝ και της παρακολούθησης της ενέργειας με βάση το διαδίκτυο των πραγμάτων, θα είναι καίριας σημασίας για τη διασφάλιση της ενοποίησης των ενεργειακών συστημάτων, τη στήριξη της διαχείρισης των δικτύων σε πραγματικό χρόνο, τη βελτίωση της ευελιξίας από την πλευρά της ζήτησης και τη διευκόλυνση της προληπτικής συντήρησης των υποδομών ζωτικής σημασίας. **Η ΕΕ πρέπει να προχωρήσει προς την κατεύθυνση του εξηλεκτρισμού και μιας πλήρως ενοποιημένης ενιαίας αγοράς ενέργειας.**

Για να μειώσουμε το ενεργειακό κόστος στην ΕΕ, πρέπει να επιταχύνουμε τον εξηλεκτρισμό και τη μετάβαση σε καθαρή και εγχώρια παραγόμενη ενέργεια, να ολοκληρώσουμε την εσωτερική μας αγορά ενέργειας με υλικές διασυνδέσεις και να χρησιμοποιήσουμε την ενέργεια με αποδοτικότερο τρόπο. Πρέπει να επιτύχουμε μια πραγματική Ενεργειακή Ένωση προς όφελος όλων. Για τον σκοπό αυτό, σήμερα εγκρίνεται **σχέδιο δράσης για οικονομικά προσιτή ενέργεια**⁴. Περιλαμβάνει μέτρα για τη μείωση των λογαριασμών ενέργειας όσον αφορά τις βιομηχανίες, τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά βραχυπρόθεσμα, ενώ επιταχύνει παράλληλα τις αναγκαίες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.

Με τη συνεργασία των κρατών μελών και του ιδιωτικού τομέα, το σχέδιο δράσης θα έχει μετασχηματιστικό αποτέλεσμα και θα τηρεί την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας. Το μεγαλύτερο μέρος του σχεδίου δράσης θα υλοποιηθεί ήδη εντός του 2025. Η μετακύλιση των οφελών της φθηνότερης ενέργειας στους τελικούς χρήστες θα στηρίξει το οικονομικό ενδιαφέρον της βιομηχανίας να επενδύσει στον εξηλεκτρισμό και την απανθρακοποίηση. Οι επενδυτές επιθυμούν επίσης βεβαιότητα. Τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα αποτελούν βασικά εργαλεία για τη διασφάλιση των επιτευγμάτων των στόχων της ΕΕ και τη στήριξη των στρατηγικών επενδύσεων. Επιπλέον, οι εθνικές στρατηγικές των κρατών μελών

⁴ COM (2025) 79 final

για την επίτευξη των κλιματικών και ενεργειακών στόχων για το 2030 θα πρέπει να μετουσιωθούν χωρίς καθυστέρηση σε συγκεκριμένες δράσεις.

Στο σχέδιο δράσης, τρεις εμβληματικές πρωτοβουλίες έχουν ιδιαίτερη σημασία για τη βιομηχανία: (1) η μείωση των λογαριασμών ενέργειας, (2) η επιτάχυνση της ανάπτυξης καθαρής ενέργειας και εξηλεκτρισμού, με ολοκληρωμένες διασυνδέσεις και δίκτυα, καθώς και καθαρή μεταποίηση και (3) η διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των αγορών αερίου.

2.1. Μείωση των λογαριασμών ενέργειας

Η μείωση του κόστους παροχής ηλεκτρικής ενέργειας ξεκινά με την πλήρη εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που θεσπίστηκαν στον πρόσφατα εγκριθέντα σχεδιασμό της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας⁵, καθώς και με την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης. Η ταχεία αύξηση των συμβάσεων αγοράς ενέργειας (ΣΑΗΕ), συμπεριλαμβανομένων των διασυνοριακών ΣΑΗΕ, και των συμβάσεων επί διαφοράς (CfD) είναι καίριας σημασίας, αφενός, για να καταστεί η παραγωγή καθαρής ενέργειας ελκυστικότερη για τους βιομηχανικούς χρήστες και, αφετέρου, για να μειωθεί η εξάρτηση των τελικών λογαριασμών ενέργειας από τα ασταθή ορυκτά καύσιμα στις βραχυπρόθεσμες αγορές.

Μπορούν να γίνουν περισσότερα για τη στήριξη της υιοθέτησης των ΣΑΗΕ. **Η Επιτροπή εγκαινιάζει σήμερα, μαζί με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ), πιλοτικό πρόγραμμα για εταιρικές συμβάσεις αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας (ΣΑΗΕ)** ενδεικτικού ποσού 500 εκατ. EUR. Στο πλαίσιο αυτού του πιλοτικού προγράμματος, η ΕΤΕπ θα παρέχει αντεγγύηση για μέρος των ΣΑΗΕ που συνάπτονται από τις εταιρείες, κατά προτίμηση ΜΜΕ και εταιρείες μεσαίας κεφαλαιοποίησης καθώς και από τις ενεργοβόρες βιομηχανίες, για τη μακροπρόθεσμη αγορά παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Σύμφωνα με την προσέγγιση στον σχεδιασμό της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η Επιτροπή θα συνεργαστεί με την ΕΤΕπ για την προώθηση των ΣΑΗΕ με τεχνολογικά ουδέτερο τρόπο. Επίσης, **η ΕΤΕπ θα υποβάλει «δέσμη μέτρων για την κατασκευή δικτύων»** για την ευρωπαϊκή αλυσίδα εφοδιασμού με σκοπό την παροχή αντεγγυήσεων στους κατασκευαστές εξαρτημάτων δικτύου, ενδεικτικού ποσού τουλάχιστον 1,5 δισ. EUR. Η δέσμη αυτή θα παράσχει στις εν λόγω επιχειρήσεις την αναγκαία βεβαιότητα για την αύξηση της παραγωγής. Ο Όμιλος ΕΤΕπ θα συνεχίσει να ενισχύει τον ρυθμό των επενδύσεων στον τομέα της ενέργειας, όπως και πρόσφατα στο πλαίσιο του REPowerEU.

Έως τον Ιούνιο του 2025 η **Επιτροπή θα απλουστεύσει τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις**, ώστε να επιταχυνθεί η ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, να αναπτυχθεί η απανθρακοποίηση της βιομηχανίας και να διασφαλιστεί επαρκής ικανότητα παραγωγής καθαρής τεχνολογίας στην Ευρώπη⁶. Αναγνωρίζοντας πλήρως το δικαίωμα των κρατών μελών να αποφασίζουν σχετικά με το ενεργειακό μείγμα, η Επιτροπή θα αξιολογεί τις κρατικές ενισχύσεις για τις αλυσίδες εφοδιασμού και τις τεχνολογίες πυρηνικής ενέργειας σύμφωνα με τη Συνθήκη και με γνώμονα την τεχνολογική ουδετερότητα. **Η Επιτροπή θα παράσχει κατευθυντήριες γραμμές στα κράτη μέλη σχετικά με τον σχεδιασμό συμβάσεων επί διαφοράς**, συμπεριλαμβανομένου του πιθανού συνδυασμού τους με ΣΑΗΕ, σύμφωνα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις. Αυτές οι γραμμές θα συνοδεύονται με την έκδοση από την Επιτροπή νέων κανόνων για τη διασυνοριακή μελλοντική κατανομή

⁵ Οδηγία (ΕΕ) 2024/1711· κανονισμός (ΕΕ) 2024/1747

⁶ Βλ. για περισσότερες λεπτομέρειες το τμήμα 4.3

δυναμικότητας έως το 2026. Οι εν λόγω κανόνες θα ενισχύσουν περαιτέρω τους μεγάλους βιομηχανικούς καταναλωτές ώστε να εξασφαλίζουν την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας που χρειάζονται για να λειτουργήσουν. Επίσης θα συμβάλουν στην ανάπτυξη προθεσμιακών αγορών και θα καταστήσουν ασφαλέστερο τον μακροπρόθεσμο εφοδιασμό με ηλεκτρική ενέργεια. Επιπλέον, η Επιτροπή θα ζητήσει τις απόψεις των κρατών μελών σχετικά με ένα μέσο καθαρής ευελιξίας με βάση τις ΣΑΗΕ και τη δέσμευση της βιομηχανίας για την κατανάλωση καθαρής ηλεκτρικής ενέργειας, σχεδιάζοντάς το παράλληλα κατά τρόπο που να περιορίζει επαρκώς τους κινδύνους στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και τον αγώνα δρόμου επιδοτήσεων στην ενιαία αγορά, όπως απαιτείται από τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

Οι βιομηχανικοί καταναλωτές έχουν μεγάλες δυνατότητες να προσαρμόσουν τη ζήτηση στην προσφορά φθηνής καθαρής ενέργειας, καταναλώνοντας περισσότερο όταν οι τιμές είναι χαμηλές και λιγότερο όταν είναι υψηλές. Η παροχή προϊόντων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των διαφόρων βιομηχανικών και άλλων καταναλωτών θα μπορούσε να δώσει τη δυνατότητα στις βιομηχανίες, σε εθελοντική βάση, να εξοικονομούν άμεσα πόρους από τους λογαριασμούς ενέργειάς τους. Έως το τέταρτο τρίμηνο του 2025, η Επιτροπή **θα καταρτίσει κατευθυντήριες γραμμές για τα κράτη μέλη και τους εμπόρους λιανικής πώλησης με σκοπό να προωθήσει την ανταμοιβή της ευελιξίας στις συμβάσεις λιανικής πώλησης.**

Ως πρώτο βήμα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ολοκληρώσουν επείγοντως τις διαπραγματεύσεις σχετικά με την οδηγία για τη φορολογία της ενέργειας⁷, ώστε να καταστεί το φορολογικό πλαίσιο πιο ευνοϊκό για τον εξηλεκτρισμό και να μην δοθούν κίνητρα για τη χρήση ορυκτών καυσίμων. Για να παρασχεθεί βραχυπρόθεσμη ανακούφιση στη βιομηχανία, ιδίως στην ενεργοβόρο βιομηχανία που επενδύει στην απανθρακοποίηση, τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να μειώσουν τα επίπεδα φορολογίας της ηλεκτρικής ενέργειας και να καταργήσουν τις εισφορές που χρηματοδοτούν πολιτικές που δεν σχετίζονται με την ενέργεια. Η οδηγία για τη φορολογία της ενέργειας επιτρέπει τον μηδενισμό της φορολογίας της ηλεκτρικής ενέργειας για τις ενεργοβόρες βιομηχανίες. Στο πλαίσιο αυτό, η **Επιτροπή θα εκδώσει σύσταση σχετικά με τον τρόπο αποτελεσματικής μείωσης των επιπέδων φορολογίας με οικονομικά αποδοτικό τρόπο.** Όσον αφορά τα τέλη δικτύου, η Επιτροπή θα προτείνει **σύσταση και κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον εναρμονισμένο σχεδιασμό των μεθοδολογιών τιμολόγησης των τελών δικτύου και, αφού εξετάσει την αποτελεσματικότητά τους, θα προτείνει νέα νομοθεσία.**

Ένα αποτελεσματικό σύστημα δικτύου διασφαλίζει ότι η ενέργεια ρέει από τον τόπο παραγωγής της εκεί όπου είναι αναγκαία και διασφαλίζει ότι όλοι επωφελούνται από την ενέργεια με το καλύτερο δυνατό κόστος. Η Επιτροπή θα υποβάλει **δέσμη μέτρων για το ευρωπαϊκό δίκτυο** με σκοπό, μεταξύ άλλων, την απλούστευση των διευρωπαϊκών δικτύων ενέργειας, τη διασφάλιση του διασυνοριακού ενοποιημένου σχεδιασμού και της παράδοσης έργων, ιδίως όσον αφορά τις γραμμές διασύνδεσης, τον εξορθολογισμό της αδειοδότησης, την ενίσχυση του σχεδιασμού του δικτύου διανομής, την τόνωση της ψηφιοποίησης και της καινοτομίας, καθώς και την αύξηση της προβολής και της ιεράρχησης των αναγκών εφοδιασμού στον τομέα της μεταποίησης με βάση επίσης δράσεις του σχεδίου δράσης για το δίκτυο.

Δεδομένου ότι το φυσικό αέριο αναμένεται γενικά να παραμείνει ο κύριος φορέας καθορισμού τιμών για την ηλεκτρική ενέργεια κατά τα επόμενα έτη στην ΕΕ, η Επιτροπή είναι έτοιμη να στηρίζει τα κράτη μέλη κατά τον σχεδιασμό μέτρων κρατικών ενισχύσεων. Με αυτόν τον

⁷ COM/2021/563 final

τρόπο θα μπορέσουν τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τις ακραίες και απότομες αυξήσεις των τιμών και τα εξαιρετικά περιβάλλοντα τιμών, καθώς και να εμποδίσουν την επίδραση των υψηλών τιμών του αερίου στις τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας, με βάση δοκιμασμένα μοντέλα σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

2.2. Επιτάχυνση της ανάπτυξης της καθαρής ενέργειας και της μεταποίησης

Οι ενεργοβόρες βιομηχανίες χρειάζονται σταθερό και ασφαλή εφοδιασμό με καθαρή και οικονομικά προσιτή ενέργεια. **Η μείωση των χρόνων αδειοδότησης για την ανάπτυξη έργων που αφορούν το δίκτυο, την αποθήκευση ενέργειας και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι ουσιαστικής σημασίας.** Ωστόσο, μέχρι στιγμής μόνο επτά κράτη μέλη κοινοποίησαν την πλήρη μεταφορά των πιο εξορθολογισμένων κανόνων αδειοδότησης που περιλαμβάνονται στη νέα οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Ο αντίκτυπος στην ανάπτυξη που σημειώθηκε στις χώρες αυτές ήταν σαφής και θετικός. Όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιήσουν στο έπακρο αυτή την ευκαιρία, καθώς με αυτόν τον τρόπο θα αυξηθεί η φθηνή ηλεκτρική ενέργεια στο σύστημα. Η Επιτροπή, ως άμεσο παραδοτέο, θα στηρίζει τα κράτη μέλη στη μεταφορά και την εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας για την αδειοδότηση στον τομέα της ενέργειας. Θα ανταλλάξει βέλτιστες πρακτικές και συστάσεις και θα ξεκινήσει διάλογο εφαρμογής σχετικά με την αδειοδότηση στον τομέα της ενέργειας.

Οι χρονοβόρες διαδικασίες αδειοδότησης αποτελούν επίσης μείζον πρόβλημα για τις ενεργοβόρες βιομηχανίες που επιθυμούν να εξηλεκτιστούν. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή στην επικείμενη **πράξη για την επιτάχυνση της απανθρακοποίησης της βιομηχανίας θα προτείνει συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση εμποδίων ως προς την αδειοδότηση που σχετίζονται με τη βιομηχανική πρόσβαση στην ενέργεια και την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας**, διατηρώντας παράλληλα τις περιβαλλοντικές διασφαλίσεις και προστατεύοντας την ανθρώπινη υγεία. Τα μέτρα αυτά θα αξιοποιήσουν την πείρα που αποκτήθηκε μέσω του κανονισμού επείγοντος χαρακτήρα για την αδειοδότηση⁸, της οδηγίας για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές⁹, του κανονισμού ΔΕΔ-E¹⁰, του κανονισμού για τις κρίσιμες πρώτες ύλες¹¹ και του κανονισμού για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών (NZIA)¹². Για ορισμένους προκαθορισμένους τομείς επιτάχυνσης, και σε περιπτώσεις υπέρτερου δημόσιου συμφέροντος, η ταχύτητα της αδειοδότησης μπορεί να διευκολυνθεί με μέτρα όπως σιωπηρές εγκρίσεις για ορισμένες διοικητικές αποφάσεις στο πλαίσιο διαδικασίας αδειοδότησης, όταν η αρχή αυτή υπάρχει στο εθνικό νομικό σύστημα, και υπηρεσίες μίας στάσης για τους φορείς ανάπτυξης.

Η ψηφιοποίηση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία αδειοδότησης. Μπορεί να επιταχύνει τις διαδικασίες και να εξασφαλίσει μεγαλύτερη προβλεψιμότητα ως προς το χρονοδιάγραμμα. Η Επιτροπή θα παράσχει περαιτέρω κίνητρα για τη χρήση των χώρων δεδομένων, των διαστημικών δεδομένων και υπηρεσιών της ΕΕ, καθώς και της TN, ώστε να διασφαλίζεται ότι διάφορα σύνολα δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων της γεωλογικής,

⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2577 του Συμβουλίου

⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2023/2413

¹⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/869

¹¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1252

¹² Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1735

χωρικής, φυσικής χαρτογράφησης οικοσυστημάτων ή των δεδομένων εκπομπών, είναι εύκολα προσβάσιμα από τις εθνικές αρχές και διευκολύνουν τη λήψη αποφάσεων.

2.3. Διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των αγορών φυσικού αερίου που επιτυγχάνουν αποτελέσματα

Η τιμή του εισαγόμενου φυσικού αερίου έχει άμεσο αντίκτυπο στις τιμές τόσο του φυσικού αερίου όσο και της ηλεκτρικής ενέργειας στην ΕΕ. Για να μειωθεί η αστάθεια των τιμών και η κερδοσκοπία, οι αγορές πρέπει να λειτουργούν σωστά. Απαιτείται πλήρης ρυθμιστική εποπτεία και στενή συνεργασία μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών ενέργειας και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών για την πρόληψη της χειραγώγησης της αγοράς και την κάλυψη τυχόν κενών που σχετίζονται με την έλλειψη διαφάνειας, την ασύμμετρη πληροφόρηση και τον κίνδυνο συγκέντρωσης της αγοράς.

Στις αρχές του τρέχοντος μήνα, η Επιτροπή συγκρότησε **ειδική ομάδα για την αγορά αερίου με σκοπό τον ολοκληρωμένο έλεγχο των αγορών φυσικού αερίου της ΕΕ** και, όπου απαιτείται, τη λήψη μέτρων για τη διασφάλιση της βέλτιστης λειτουργίας της αγοράς και την πρόληψη εμπορικών πρακτικών που στρεβλώνουν την τιμολόγηση με βάση την αγορά, αντλώντας διδάγματα από την ενεργειακή κρίση. Η Επιτροπή θα δρομολογήσει ευρεία διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη για να αξιολογήσει την ανάγκη για περαιτέρω νομοθετικές αλλαγές ώστε να διασφαλιστεί πλήρης και απρόσκοπτη ρυθμιστική εποπτεία, να ευθυγραμμιστούν και να ενισχυθούν οι κανόνες για την ενέργεια και τις χρηματοπιστωτικές αγορές (MiFID/REMIT¹³) και να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος για τις εταιρείες που συναλλάσσονται στις χρηματοπιστωτικές αγορές ενέργειας (ενιαία υποβολή εκθέσεων). Η διαβούλευση θα καλύπτει διάφορες πτυχές του ρυθμιστικού πλαισίου¹⁴, την κοινή εποπτική προσέγγιση από τις ρυθμιστικές αρχές ενέργειας και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και τη δημιουργία κοινής εναρμονισμένης βάσης δεδομένων όλων των σχετικών με την αγορά δεδομένων με πλήρη πρόσβαση σε όλες τις ρυθμιστικές αρχές. Θα υποβάλει έκθεση έως το τέταρτο τρίμηνο του 2025.

Επιπλέον, ο καλύτερος συντονισμός μεταξύ των κρατών μελών και οι πιο ευέλικτες πορείες πλήρωσης, με την υποστήριξη της Επιτροπής, μπορούν να συμβάλουν στη μείωση της πίεσης που ασκείται στο σύστημα και στην αποφυγή στρεβλώσεων της αγοράς που συνδέονται με την **επαναπλήρωση των εγκαταστάσεων αποθήκευσης αερίου**, στηρίζοντας την επαναπλήρωση υπό καλύτερες συνθήκες αγοράς και την ασφάλεια του ανεφοδιασμού.

Εμβληματικές δράσεις — Πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή ενέργεια και σε υποδομές	Χρονοδιάγραμμα
Σχέδιο δράσης για οικονομικά προσιτή ενέργεια	Πρώτο τρίμηνο 2025

¹³ Κανονισμός (ΕΕ) 2011/1227· οδηγία (ΕΕ) 2014/65.

¹⁴ Συμπεριλαμβανομένων των παραμέτρων που διέπουν την εφαρμογή της λεγόμενης εξαίρεσης παρεπόμενης δραστηριότητας, των κανόνων για τους διακόπτες διαπραγμάτευσης και τα όρια θέσης, των απαιτήσεων που ισχύουν για τους τόπους διαπραγμάτευσης και τους συμμετέχοντες στην αγορά, καθώς και ορισμένων πτυχών της λειτουργίας των αγορών άμεσης παράδοσης (π.χ. εφαρμογή απαιτήσεων παρόμοιων με εκείνες του εγχειριδίου χρηματοπιστωτικών κανόνων για τα χρηματιστήρια άμεσης παράδοσης).

Πιλοτική παροχή οικονομικών εγγυήσεων από την ΕΤΕπ στους αγοραστές ΣΑΗΕ, με έμφαση στις ΜΜΕ και την ενεργοβόρο βιομηχανία	Δεύτερο τρίμηνο του 2025
Νομοθετική πρόταση σχετικά με την παράταση του κανονισμού για την αποθήκευση αερίου	Πρώτο τρίμηνο 2025
Πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις βάσει της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία	Δεύτερο τρίμηνο του 2025
Σύσταση σχετικά με τα τέλη δικτύου	Δεύτερο τρίμηνο του 2025
Πράξη για την επιτάχυνση της απανθρακοποίησης της βιομηχανίας: <ul style="list-style-type: none"> Επιτάχυνση της αδειοδότησης για την πρόσβαση της βιομηχανίας στην ενέργεια και για την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας 	Τέταρτο τρίμηνο του 2025
Σύσταση σχετικά με τη φορολογία της ενέργειας	Τέταρτο τρίμηνο του 2025
Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον σχεδιασμό των συμβάσεων επί διαφοράς, μεταξύ άλλων σχετικά με τον συνδυασμό συμβάσεων επί διαφοράς και ΣΑΗΕ	Τέταρτο τρίμηνο του 2025
Κατευθυντήριες γραμμές για την προώθηση της ανταμοιβής της ευελιξίας στις συμβάσεις λιανικής	Τέταρτο τρίμηνο του 2025
Δέσμη μέτρων για τα ευρωπαϊκά δίκτυα	Πρώτο τρίμηνο 2026
ΚΔΕ – Αύξηση του ποσοστού εξηλεκτρισμού στο σύνολο της οικονομίας από 21,3 % σήμερα σε 32 % το 2030 ¹⁵ ΚΔΕ — Ετήσια εγκατάσταση 100 GW δυναμικότητας ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές έως το 2030 ¹⁶ .	

3. Πρωτοπόρες αγορές: ώθηση στην καθαρή προσφορά και ζήτηση

Για να δημιουργηθεί επιχειρηματικό ενδιαφέρον για απανθρακοποιημένα προϊόντα απαιτούνται επίσης συγκεκριμένα μέτρα από την πλευρά της ζήτησης. Οι επιχειρήσεις θα κάνουν τις απαραίτητες επενδύσεις μόνον εάν είναι σίγουρες ότι υπάρχει αγορά για τα προϊόντα τους.

Η συμφωνία για καθαρή βιομηχανία θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για να εμφανιστεί η ζήτηση αυτή. Η δημιουργία πρωτοπόρων αγορών για ευρωπαϊκές καθαρές τεχνολογίες και προϊόντα θα διευκολύνει την ΕΕ να διαδραματίσει ηγετικό ρόλο παγκοσμίως στην καθαρή μετάβαση. Αυξάνει επίσης την ανταγωνιστικότητά της σε βασικούς καθαρούς τομείς καθώς προσφέρει εγγυήσεις για βιώσιμη παραγωγή καθαρών προϊόντων και για απασχόληση. Οι πρωτοπόρες αγορές προωθούν οικονομίες κλίμακας, μειώνουν το κόστος και καθιστούν τις βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις πιο προσιτές τόσο στις καταναλώτριες και τους καταναλωτές όσο και στις επιχειρήσεις. Αυτή η αυξημένη ζήτηση αποτελεί κίνητρο για τις βιομηχανίες ώστε

¹⁵Στοιχεία της Eurostat, που παρουσιάζονται στο SWD (2025) 11 final.

¹⁶ Eurostat:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_inf_epc__custom_15272393/default/table?lang=en

να επιταχύνουν τη μετάβασή τους προς καθαρότερες και πιο κυκλικές μεθόδους παραγωγής, γεγονός που αυξάνει τόσο τα περιβαλλοντικά όσο και τα οικονομικά οφέλη.

Τα νέα μέτρα συμπληρώνουν την ανάπτυξη του μακροχρόνιου στόχου της ΕΕ για δημιουργία αγοράς για τον δεσμευμένο άνθρακα. Η εφαρμογή της στρατηγικής για τη βιομηχανική διαχείριση του άνθρακα¹⁷ θα δημιουργήσει επιχειρηματικό ενδιαφέρον για αυτές τις μόνιμες απορροφήσεις άνθρακα για την αντιστάθμιση των υπολειμματικών εκπομπών από τομείς στους οποίους είναι δύσκολο να μειωθούν οι εκπομπές, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της αναθεώρησης της οδηγίας για το ΣΕΔΕ¹⁸ το 2026. Θα καταρτιστούν μέτρα για την αναγνώριση της χρήσης του δεσμευμένου άνθρακα σε ένα ευρύτερο φάσμα προϊόντων και για την πρόληψη του διπλού υπολογισμού των ενσωματωμένων ανθρακούχων εκπομπών, εάν η αποτέφρωση αποβλήτων συμπεριληφθεί στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής της ΕΕ (ΣΕΔΕ). Επιπλέον, η Επιτροπή θα στηρίζει την επιτάχυνση της ανάπτυξης και εγκατάστασης μικρών δομοστοιχειωτών αντιδραστήρων (SMR).

3.1. Μη τιμολογιακά κριτήρια στις δημόσιες συμβάσεις και κίνητρα για ιδιωτικές αγορές

Οι πολιτικές για τις δημόσιες συμβάσεις αποτελούν ένα ισχυρό μέσο που συμβάλλει στην υπέρβαση των φραγμών για την είσοδο στην αγορά και στη στήριξη βιώσιμων και ανθεκτικών βιομηχανικών οικοσυστημάτων, θέσεων εργασίας και δημιουργίας αξίας στην ΕΕ. Οι στοχευμένες εντολές και τα μη τιμολογιακά κριτήρια για βιωσιμότητα, ανθεκτικότητα καθώς και απαιτήσεις περιεχομένου της ΕΕ σύμφωνα με τις διεθνείς νομικές δεσμεύσεις της Ένωσης μπορούν να ευθυγραμμίσουν τις εθνικές δαπάνες με το ευρύτερο θεματολόγιο της ΕΕ για την απανθρακοποίηση και την ανταγωνιστικότητα, διασφαλίζοντας ότι οι δημόσιες δαπάνες είναι προς όφελος της καινοτομίας, της βιωσιμότητας, της ευημερίας και της δημιουργίας θέσεων εργασίας υψηλής ποιότητας. Αυτό θα αποτελούσε επίσης ένα σαφές κίνητρο που θα ωθούσε τους κατασκευαστές να αυξήσουν τη βιώσιμη και ανθεκτική παραγωγή.

Η πράξη για την επιτάχυνση της απανθρακοποίησης της βιομηχανίας θα θεσπίσει κριτήρια ανθεκτικότητας και βιωσιμότητας για την προώθηση του καθαρού ευρωπαϊκού εφοδιασμού για ενεργοβόρους τομείς. Με τα κριτήρια αυτά (π.χ. καθαρά, ανθεκτικά, κυκλικά, κυβερνοασφαλή) θα ενισχυθεί η ζήτηση για καθαρά προϊόντα κατασκευασμένα στην ΕΕ, θα αξιοποιηθεί η πείρα που αποκομίστηκε από τον κανονισμό για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών για καθαρή τεχνολογία, θα προωθηθεί η καινοτομία καθώς και τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα της ΕΕ, και θα εξασφαλιστεί ο επί ίσοις όροις ανταγωνισμός. Με τον τόπο αυτό θα μπορούσε να διευρυνθεί η εφαρμογή μη τιμολογιακών κριτηρίων στον προϋπολογισμό της ΕΕ, στα εθνικά προγράμματα στήριξης καθώς και στις δημόσιες και ιδιωτικές προμήθειες που είναι προς όφελος ενεργοβόρων βιομηχανιών¹⁹.

Πέρα από αυτό το βραχυπρόθεσμο μήνυμα, η Επιτροπή θα υποβάλει πρόταση αναθεώρησης του πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις το 2026. Θα μπορέσουν έτσι να θεσπιστούν κριτήρια βιωσιμότητας, ανθεκτικότητας και ευρωπαϊκής προτίμησης στις δημόσιες συμβάσεις της ΕΕ για στρατηγικούς τομείς. Η αναθεώρηση θα παγιώσει και θα αποσαφηνίσει τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των διατάξεων για τις δημόσιες συμβάσεις σε διάφορες νομοθετικές πράξεις, ώστε να απλουστευθεί η εφαρμογή τους από τις αναθέτουσες

¹⁷ COM (2024) 62 final: Προς τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναγνωρίσουν τα έργα δέσμευσης ως στρατηγικά στο πλαίσιο της εφαρμογής του κανονισμού για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών, οι δε εταιρείες πετρελαίου και αερίου θα πρέπει να επιτύχουν τον στόχο για δυναμικότητα αποθήκευσης 50 εκατομμυρίων τόνων CO₂ έως το 2030.

¹⁸ Οδηγία (ΕΕ) 2023/959.

¹⁹ Βλ. Τράπεζα για την Απανθρακοποίηση της Βιομηχανίας.

αρχές. Όλα τα επίπεδα διοίκησης, από το εθνικό έως το τοπικό, θα πρέπει να είναι σε θέση να τις χρησιμοποιούν. Τα κριτήρια αυτά θα επεκταθούν επίσης ώστε να παρέχουν κίνητρα για τις ιδιωτικές συμβάσεις, μέσω μέτρων όπως τα πρότυπα επιδόσεων για τις εκπομπές CO₂ βάσει κύκλου ζωής.

Οι ιδιωτικές προμήθειες έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν τη ζήτηση σε σημαντικό βαθμό. Όπως συμβαίνει ήδη σε άλλες περιοχές του κόσμου και προτείνεται στην έκθεση Draghi, η Επιτροπή θα αξιολογήσει τρόπους για να συμπεριλάβει απαιτήσεις και μη τιμολογιακά κριτήρια στη νομοθεσία για τα σχετικά προϊόντα, όπως ο χάλυβας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή τα βιώσιμα στοιχεία συσσωρευτών για αυτοκίνητα και εταιρικούς στόλους, καθώς και οι οικοδομικοί κώδικες. Πρέπει να υπάρξει σαφής σύνδεση μεταξύ των κινήτρων για απανθρακοποίηση και των προσπαθειών υπέρ της κυκλικότητας που καταβάλλει η βιομηχανία. Η σήμανση των βιομηχανικών προϊόντων, εφόσον συνοδευτεί από τα κατάλληλα κίνητρα, αποτελεί ισχυρό εργαλείο για να επιταχυνθεί η μετάβαση στην απανθρακοποιημένη μεταποίηση και να μπορέσουν οι κατασκευαστές να αποκομίσουν τα οφέλη από την «πράσινη πρωτοδοτήση» και να επιτύχουν απόδοση στις επενδύσεις τους για την απανθρακοποίηση. Η σύνδεση της σήμανσης αυτής με τις δημόσιες συμβάσεις θα ενθαρρύνει τους κατασκευαστές να τη χρησιμοποιούν.

Η πράξη για την επιτάχυνση της απανθρακοποίησης της βιομηχανίας θα αναπτύξει μια εθελοντική σήμανση για την ένταση άνθρακα των βιομηχανικών προϊόντων, αποφεύγοντας παράλληλα τις επικαλύψεις, με βάση μια απλή μεθοδολογία με δεδομένα ΣΕΔΕ και αξιοποιώντας τη μεθοδολογία του μηχανισμού συνοριακής προσαρμογής άνθρακα (ΜΣΠΑ). Αυτή θα πρέπει να αποτελέσει τη βάση για περαιτέρω ενασχόληση με τις διεθνείς εργασίες για τη μέτρηση της έντασης άνθρακα. Για να επισπευσθεί το έργο αυτό, η Επιτροπή θα ξεκινήσει με τον χάλυβα το 2025 λαμβάνοντας υπόψη στοιχεία που έχει ήδη δημοσιεύσει ο κλάδος. Μια ετικέτα για το τσιμέντο θα δημιουργηθεί βάσει του κανονισμού για τα δομικά προϊόντα²⁰ και σύντομα θα υποβληθεί αίτημα τυποποίησης. Τέτοιες ετικέτες θα παρέχουν στους παραγωγούς του κλάδου τη δυνατότητα να διακρίνουν την ένταση άνθρακα της βιομηχανικής τους παραγωγής και να επωφελούνται από στοχευμένα κίνητρα, π.χ. για καθαρό χάλυβα. Θα μπορούσαν επίσης να χρησιμοποιούνται από τα κράτη μέλη για τον σχεδιασμό φορολογικών κινήτρων και άλλων καθεστώτων στήριξης σύμφωνα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

Παράλληλα, η Επιτροπή θα συνεχίσει να εργάζεται για **την ανάπτυξη περιεκτικών αξιολογήσεων του κύκλου ζωής**, βασιζόμενη στην εθελοντική ετικέτα που προβλέπει η πράξη για την επιτάχυνση της απανθρακοποίησης της βιομηχανίας όπου χρειάζεται. Οι ετικέτες θα βοηθήσουν επίσης τις καταναλώτριες και τους καταναλωτές, καθώς θα γνωρίζουν το αποτύπωμα άνθρακα των σχετικών προϊόντων χάρη στην υφιστάμενη νομοθεσία (π.χ. κανονισμός για τον οικολογικό σχεδιασμό όσον αφορά τα βιώσιμα προϊόντα²¹, κανονισμός για τα δομικά προϊόντα και τομεακή νομοθεσία, όπως σχετικά με τους συσσωρευτές ή τα κτίρια).

Για να ενισχυθούν αυτά τα κίνητρα για απανθρακοποίηση είναι επίσης αναγκαίο να αντιμετωπιστεί η πληθώρα διαφορετικών λογιστικών μεθοδολογιών που ακολουθούνται για τον υπολογισμό των ανθρακούχων εκπομπών στην ΕΕ και διεθνώς — πληθώρα που προκαλεί σύγχυση στις εταιρείες της ΕΕ οι οποίες πρωτοστατούν στην ανάπτυξη καθαρότερων προϊόντων. Η Επιτροπή θα καταβάλει προσπάθειες για **την απλούστευση και την εναρμόνιση των λογιστικών μεθοδολογιών που ακολουθούνται για τον υπολογισμό των ανθρακούχων**

²⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 305/2011.

²¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1781.

εκπομπών και να προσδιορίσει έως το τέταρτο τρίμηνο του 2025 τομείς προτεραιότητας και πιθανές άγουσες για απλούστευση, εναρμόνιση και αξιόπιστη επαλήθευση.

3.2. Προώθηση της υιοθέτησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και υδρογόνου χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών

Το υδρογόνο μπορεί να διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στην απανθρακοποίηση του ενεργειακού μας συστήματος της ΕΕ, ιδίως στους τομείς στους οποίους είναι δύσκολο να μειωθούν οι εκπομπές, όπου ο εξηλεκτρισμός δεν αποτελεί ακόμη βιώσιμη επιλογή. Ένα σαφές ρυθμιστικό πλαίσιο είναι ουσιαστικής σημασίας. **Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα εγκρίνει το πρώτο τρίμηνο του 2025 την κατ' εξουσιοδότηση πράξη για το υδρογόνο χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών**, προκειμένου να αποσαφηνιστούν οι κανόνες για την παραγωγή υδρογόνου χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών με ρεαλιστικό τρόπο και να παρασχεθεί βεβαιότητα στους επενδυτές.

Για να ελαχιστοποιήσει τους κινδύνους και να επιταχύνει την υιοθέτηση της παραγωγής υδρογόνου στην ΕΕ, η Επιτροπή θα δημοσιεύσει μια τρίτη πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο της Τράπεζας Υδρογόνου το τρίτο τρίμηνο του 2025 με προϋπολογισμό έως 1 δισ. EUR και θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να χρησιμοποιήσουν την πλατφόρμα «δημοπρασίες ως υπηρεσία» που παρέχει η Επιτροπή, για παράδειγμα διευκολύνοντας τη χρήση μη δαπανηθέντων κονδυλίων της ΕΕ.

Επιπλέον, η δρομολόγηση του Μηχανισμού για το Υδρογόνο στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Υδρογόνου το δεύτερο τρίμηνο του 2025 θα κινητοποιήσει και θα συνδέσει αγοραστές και προμηθευτές, φέρνοντας τους συμμετέχοντες σε επαφή με μέσα χρηματοδότησης και ελαχιστοποίησης των κινδύνων για τη διευκόλυνση της συγκέντρωσης της ζήτησης των αγοραστών για υδρογόνο και καύσιμα προερχόμενα από υδρογόνο σε βιομηχανικούς τομείς και τρόπους μεταφοράς που είναι δύσκολο να απανθρακοποιηθούν, π.χ. στους τομείς της ναυτιλίας και της αεροπορίας.

Για την προετοιμασία της αναθεώρησης της κατ' εξουσιοδότηση πράξης για τα ανανεώσιμα καύσιμα μη βιολογικής προέλευσης, η Επιτροπή δρομολογεί μια μελέτη για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του πλαισίου για το υδρογόνο και τον εντοπισμό πιθανών φραγμών στην επέκταση της χρήσης του ανανεώσιμου υδρογόνου. Η Επιτροπή υποστηρίζει επίσης διαρκώς τα ενδιαφερόμενα μέρη στη διαδικασία πιστοποίησης, ιδίως με μια διαδικτυακή σελίδα ερωτήσεων και απαντήσεων που επικαιροποιείται τακτικά.

Εμβληματικές ενέργειες - Πρωτοπόρες αγορές: ώθηση στην καθαρή προσφορά και ζήτηση	Χρονοδιάγραμμα
Κατ' εξουσιοδότηση πράξη για το υδρογόνο χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, με την οποία παρέχεται κανονιστική βεβαιότητα στους παραγωγούς υδρογόνου χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών	Πρώτο τρίμηνο του 2025
Πράξη για την επιτάχυνση της απανθρακοποίησης της βιομηχανίας: <ul style="list-style-type: none">• Θέσπιση ετικέτας προϊόντων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών• Εφαρμογή απαιτήσεων για βιωσιμότητα, ανθεκτικότητα και ελάχιστο περιεχόμενο της ΕΕ στις δημόσιες και ιδιωτικές προμήθειες σε στρατηγικούς τομείς ώστε να εξασφαλιστούν πρωτοπόρες αγορές για τα προϊόντα χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών	Τέταρτο τρίμηνο του 2025

Ανακοίνωση και νομοθετική πρόταση για τον οικολογικό προσανατολισμό των εταιρικών στόλων	2025/2026
Αναθεώρηση των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις ώστε να καθιερωθεί η χρήση μη τιμολογιακών κριτηρίων	Τέταρτο τρίμηνο του 2026
ΚΔΕ – Παραγωγή εντός της ΕΕ του 40 % των βασικών κατασκευαστικών στοιχείων για προϊόντα καθαρής τεχνολογίας στην ενωσιακή αγορά ²² ΚΔΕ – Μείωση των εξωτερικών ευπαθειών για τα προϊόντα της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία όπως μετρώνται από τον Δείκτη Εξωτερικής Ευπάθειας από 0,19 σήμερα. (EXVI) ²³ .	

4. Δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις

Για την καθαρή μετάβαση της οικονομίας μας θα απαιτηθούν σημαντικές επενδύσεις. Η ΕΕ χρειάζεται να αυξήσει τις ετήσιες επενδύσεις της στην ενέργεια, τη βιομηχανική καινοτομία και κλιμάκωση και το σύστημα μεταφορών κατά περίπου 480 δισ. EUR σε σύγκριση με την προηγούμενη δεκαετία²⁴. Η κινητοποίηση και η μόχλευση ιδιωτικών κεφαλαίων είναι καθοριστικής σημασίας. Προς τον σκοπό αυτό είναι αναγκαία μακροπρόθεσμη ρυθμιστική σταθερότητα, δημόσια κίνητρα για απανθρακοποίηση και αποτελεσματικός συντονισμός των πολιτικών.

Με βάση την εμπειρία του προϋπολογισμού της ΕΕ, ο οποίος συμβάλλει σε μέτρα σχετικά με το κλίμα που στηρίζουν την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία στην τρέχουσα δημοσιονομική περίοδο, το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) θα αποτελέσει επίσης βασικό παράγοντα διευκόλυνσης της καθαρής μετάβασης. Το σχεδιαζόμενο **Ταμείο Ανταγωνιστικότητας** θα προσφέρει ισχυρή στήριξη στην καινοτόμο βιομηχανία για βιώσιμες επενδύσεις στο επόμενο ΠΔΠ και μια απλουστευμένη πρόσβαση μέσω υπηρεσίας μίας στάσης σε κοινοτικούς πόρους. Θα εστιάζει σε έργα με ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία, όπως η καθαρή τεχνολογία, ενώ θα στηρίζει επίσης την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας. Χάρη στη χρηματοδότηση της ΕΕ θα πραγματοποιηθούν σημαντικές περαιτέρω επενδύσεις στην υποδομή και τη συνδεσιμότητα που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της Ενεργειακής Ένωσης. Η Επιτροπή θα εκδώσει μια στρατηγική για την **Ένωση Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων** με σκοπό να καταστεί δυνατή η κινητοποίηση κεφαλαίων για ιδιωτικές επενδύσεις. Με τον τρόπο αυτόν, η Ευρώπη θα καταστεί ο κορυφαίος προορισμός επενδύσεων στην απανθρακοποίηση της βιομηχανίας και την καθαρή τεχνολογία.

Σήμερα, η βιομηχανία της ΕΕ χρειάζεται άμεση πρόσβαση σε κεφάλαια. Για την παροχή βραχυπρόθεσμης ανακούφισης, η συμφωνία για καθαρή βιομηχανία θα κινητοποιήσει πάνω από 100 δισ. EUR ώστε να αυξήσει το επιχειρηματικό ενδιαφέρον για καθαρή

²² Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1735, άρθρο 42.

²³ Αναφορές στον δείκτη εξωτερικής ευπάθειας (EXVI) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα περιλαμβάνονται στην ετήσια έκθεση για την ανταγωνιστικότητα της ενιαίας αγοράς. Αποτελεί εργαλείο που αξιολογεί την ευπάθεια της ΕΕ σε εξωτερικούς οικονομικούς κλυδωνισμούς. Χρησιμοποιώντας αναλυτικά δεδομένα εμπορίου, ο EXVI αξιολογεί τις εξαρτήσεις, τις ανταγωνιστικές θέσεις και το οικονομικό άνοιγμα με σκοπό να υποστηρίξει τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων πολιτικής και να προωθή τη βιομηχανική ανθεκτικότητα. Ο EXVI παρακολουθεί την πρόοδο προς την επίτευξη των στόχων που έθεσε η ΕΕ στη συμφωνία για καθαρή βιομηχανία, με σκοπό τη μείωση των ευπαθειών σε βασικούς τομείς. 0 = χαμηλή ευπάθεια, 1 = υψηλή ευπάθεια.

²⁴ SWD (2023) 68 final – Μεταξύ 2021 και 2030.

μεταποίηση που πραγματοποιείται στην ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων πρόσθετων εγγυήσεων ύψους 1 δισ. EUR στο πλαίσιο του τρέχοντος ΠΔΠ.

Η Επιτροπή θα αναλάβει δράση για 1) την αύξηση της χρηματοδότησης σε επίπεδο ΕΕ, 2) τη μόχλευση ιδιωτικών επενδύσεων και 3) την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των κρατικών ενισχύσεων για τη στήριξη των στόχων της συμφωνία για καθαρή βιομηχανία καθώς και άλλων εθνικών προγραμμάτων στήριξης.

4.1. Αύξηση της χρηματοδότησης σε επίπεδο ΕΕ

Το Ταμείο Καινοτομίας έχει αποδειχθεί αξιόπιστο εργαλείο που επιτρέπει στις βιομηχανίες της ΕΕ να χρηματοδοτούν έργα απανθρακοποίησης της βιομηχανίας και καθαρής τεχνολογίας. Για να αυξηθεί ο αντίκτυπός του, θα πρέπει να διατεθούν πρόσθετες επιλογές χρηματοδότησης ώστε να κλιμακωθεί η στήριξη για επιλεγμένα έργα του Ταμείου Καινοτομίας που έχουν λάβει σφραγίδα κυριαρχίας βάσει του κανονισμού STEP²⁵. Η Επιτροπή θα διερευνήσει τρόπους για να διευκολύνει την προσπάθεια αυτή, μεταξύ άλλων μέσω ενισχυμένων συνεργειών μεταξύ των υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων, προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η χρηματοδότηση έργων του Ταμείου Καινοτομίας στα οποία έχει απονεμηθεί σφραγίδα STEP σε όλες τις περιφέρειες της ΕΕ. Παράλληλα, η Επιτροπή θα επιδιώξει να ευθυγραμμίσει περαιτέρω τα κριτήρια χρηματοδότησης για το Ταμείο Καινοτομίας και την εθνική χρηματοδότηση, γεγονός που θα επιταχύνει την έγκριση κρατικών ενισχύσεων για τα κράτη μέλη που επιθυμούν να στηρίζουν έργα με σφραγίδα STEP. Αυτό θα αποσαφηνίσει τη διαδικασία και θα δώσει στα κράτη μέλη κίνητρο ώστε να διαθέσουν περισσότερους εθνικούς πόρους.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα προτείνει τη δημιουργία Τράπεζας για την Απανθρακοποίηση της Βιομηχανίας, με στόχο χρηματοδότηση ύψους 100 δισ. EUR, με βάση κονδύλια του Ταμείου Καινοτομίας, πρόσθετα έσοδα που θα προκύπτουν από τμήματα του ΣΕΔΕ, καθώς και από την αναθεώρηση του InvestEU. Για να διασφαλιστεί ότι η Ένωση επενδύει στην καινοτομία και τις τεχνολογίες που θα διαμορφώσουν την οικονομία μας και θα οδηγήσουν τις μεταβάσεις μας, η Τράπεζα θα ενταχθεί στη διακυβέρνηση του μελλοντικού Ταμείου Ανταγωνιστικότητας. Πριν από την αναθεώρηση της οδηγίας για το ΣΕΔΕ το 2026, η Επιτροπή θα δρομολογήσει το 2025 πιλοτικό έργο με δημοπρασία ύψους 1 δισ. EUR για την απανθρακοποίηση βασικών βιομηχανικών διαδικασιών σε διάφορους τομείς που στηρίζουν την απανθρακοποίηση και τον εξηλεκτρισμό της βιομηχανίας, με χρήση συνδυασμού υφιστάμενων πόρων στο πλαίσιο του Ταμείου Καινοτομίας και δημοπρασιών ως υπηρεσίας.

Η Τράπεζα για την Απανθρακοποίηση της Βιομηχανίας θα μεγιστοποιήσει τη μείωση των εκπομπών. Θα χρησιμοποιεί δικαιώματα του ΣΕΔΕ που προορίζονται για αυτόν τον σκοπό ως μέρος της αρχιτεκτονικής του ΣΕΔΕ της ΕΕ για να στηρίζει έργα με μειώσεις των ανθρακούχων εκπομπών ως εργαλείο μέτρησης για να καταστήσει δυνατή την τεχνολογικά ουδέτερη στήριξη σε όλους τους βιομηχανικούς τομείς, μεταξύ άλλων μέσω συμβάσεων επί διαφοράς για τον άνθρακα. Θα σχεδιαστεί για να εξασφαλίζει ανταγωνιστική επιλογή και δίκαιη κατανομή της στήριξης μεταξύ των κρατών μελών. Θα συμπληρώνει τα μηνύματα

²⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/795.

τιμών στο πλαίσιο του ΣΕΔΕ και θα συμβάλλει στη γεφύρωση του κενού χρηματοδότησης, τόσο στις κεφαλαιουχικές όσο και στις λειτουργικές δαπάνες.

Η Επιτροπή προγραμματίζει να δεσμεύσει 6 δισ. EUR από το Ταμείο Καινοτομίας το 2025, μεταξύ άλλων για καθαρή τεχνολογία, κατασκευή συσσωρευτών, την Τράπεζα Υδρογόνου και την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας. Η Επιτροπή καλεί επίσης τα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν περισσότερο τις επιχορηγήσεις και τις δημοπρασίες ως υπηρεσία ως μοντέλο που έχει αποδείξει την αποτελεσματικότητά του όσον αφορά τη συγκέντρωση πόρων της ΕΕ και των κρατών μελών σε μια εναρμονισμένη και συμβατή με τις κρατικές ενισχύσεις ανταγωνιστική επιλογή. Η Γερμανία, η Αυστρία, η Λιθουανία και η Ισπανία έχουν πρωτοστατήσει στις προσπάθειες από αυτή την άποψη, κινητοποιώντας πρόσθετη χρηματοδότηση για έργα υδρογόνου για ΑΚΜΒΠ.

Γενικότερα, η Επιτροπή θα διαφυλάξει τα στρατηγικά συμφέροντα της ΕΕ εστιάζοντας όλο και περισσότερο τις σχετικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στις ανάγκες της απανθρακοποίησης της βιομηχανίας, κάνοντας μεγαλύτερη χρήση των κριτηρίων ανθεκτικότητας σε ανταγωνιστικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων ή περιορίζοντας τη συμμετοχή τρίτων χωρών σε ευαίσθητα ερευνητικά έργα.

Η έρευνα και καινοτομία (στο εξής: E&K) αποτελούν βασικό παράγοντα διευκόλυνσης για την προώθηση της επόμενης γενιάς καθαρής τεχνολογίας, καθαρής ενέργειας και απανθρακοποιημένης μεταποίησης στην ΕΕ. Η Επιτροπή θα δημοσιεύσει πρόσκληση υποβολής προτάσεων του εμβληματικού προγράμματος «**Ορίζων Ευρώπη**» ύψους περίπου 600 εκατ. EUR στο πλαίσιο του προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2026-2027 με σκοπό τη στήριξη έργων κατάλληλων για υλοποίηση. Στόχος είναι η ενίσχυση των συνεργειών μεταξύ του προγράμματος-πλαisiού για την E&K και του Ταμείου Καινοτομίας, με τη δημιουργία μιας δεξαμενής έργων από την E&K έως την εγκατάσταση. Επιπλέον, για να στηριχθεί η σύντηξη ως καινοτόμος απανθρακοποιημένη πηγή ενέργειας για το μέλλον, θα προταθεί μια στρατηγική σύντηξης, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) για την επιτάχυνση της εμπορευματοποίησης.

4.2. Μόχλευση ιδιωτικών επενδύσεων

Το InvestEU αποτελεί επί του παρόντος το κύριο εργαλείο σε επίπεδο ΕΕ για τη μόχλευση ιδιωτικής χρηματοδότησης. Σε συνεργασία με τον Όμιλο ΕΤΕπ, διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες, έχει κινητοποιήσει περισσότερα από 280 δισ. EUR πρόσθετης χρηματοδότησης για την οικονομία της ΕΕ.

Η Επιτροπή προτείνει τροποποίηση του κανονισμού InvestEU με σκοπό την αύξηση της ικανότητας ανάληψης κινδύνου του InvestEU. Η παρούσα πρόταση θα επιφέρει απλούστευση και θα προβλέπει την επαναχρησιμοποίηση πλεονασμάτων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων καθώς και από κληροδοτημένα χρηματοδοτικά μέσα, θα διευκολύνει δε τη στήριξη μετοχικού κεφαλαίου. Η πρόταση θα **κινητοποιήσει περίπου 50 δισ. EUR** σε πρόσθετη χρηματοδότηση και επενδύσεις σε βασικές προτεραιότητες πολιτικής της ΕΕ, όπως ο εκσυγχρονισμός των βιομηχανικών διεργασιών, η κατασκευή και η χρήση καθαρής τεχνολογίας, η χρηματοδότηση έργων ενεργειακής υποδομής, οι λύσεις καθαρής κινητικότητας ή η μείωση των απορριμμάτων και η ανακύκλωση, μέχρι το τέλος του τρέχοντος ΠΔΠ. Τα υφιστάμενα εγγυητικά μέσα στο πλαίσιο του InvestEU θα χρησιμοποιούνται επίσης από τον Όμιλο ΕΤΕπ, εν μέρει σε σύνδεση με έναν μηχανισμό εγγυήσεων καθαρής τεχνολογίας. Για να αυξηθεί περαιτέρω η χρηματοδότηση σε τομείς που

καλύπτονται από τη συμφωνία για καθαρή βιομηχανία, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να μεταφέρουν γρήγορα τους πόρους τους στη συνιστώσα κράτους μέλους του InvestEU.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί επίσης με τον Όμιλο ETEπ σχετικά με νέες πρωτοβουλίες υπέρ των τομέων που στοχεύει συγκεκριμένα η συμφωνία για καθαρή βιομηχανία, οι οποίες θα στηριχθούν, κατά περίπτωση, από τον InvestEU. Ο Όμιλος ETEπ είναι ένας από τους μεγαλύτερους παρόχους χρηματοδότησης για το κλίμα και μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην εξασφάλιση πρόσθετης ιδιωτικής χρηματοδότησης. Όπως ανακοινώθηκε στην Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας, η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τον Όμιλο ETEπ και με ιδιώτες επενδυτές για την ανάπτυξη επενδυτικού προγράμματος TechEU που θα συμβάλλει στη γεφύρωση του χρηματοδοτικού κενού με σκοπό τη στήριξη της ανατρεπτικής καινοτομίας, την ενίσχυση της βιομηχανικής ικανότητας της Ευρώπης και την επέκταση των εταιρειών που επενδύουν σε καινοτόμες τεχνολογίες όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η καθαρή τεχνολογία, οι κρίσιμες πρώτες ύλες, η αποθήκευση ενέργειας, η κβαντική υπολογιστική, οι ημιαγωγοί, οι βιοεπιστήμες και η νευροτεχνολογία. Η ETEπ θα συνεχίσει να αναπτύσσει νέες προσεγγίσεις για τη στήριξη ευρωπαϊκών εταιρειών που επενδύουν στην καθαρή μετάβαση. Ως παραδείγματα μπορούν να αναφερθούν μηχανισμοί παροχής κινήτρων για πρόοδο στην απανθρακοποίηση.

4.3. Πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία και άλλα μέτρα στήριξης και διευκόλυνσης

Η στήριξη σε εθνικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων της στήριξης με τη μορφή κρατικών ενισχύσεων και των φορολογικών κινήτρων, διαδραματίζει καίριο ρόλο στις προσπάθειες απανθρακοποίησης και κυκλικότητας, δεδομένου ότι παρέχει χρηματοδοτική βοήθεια και μειώνει τα εμπόδια στις επενδύσεις. Τα μέτρα αυτά όχι μόνο ενισχύουν την οικονομική αποδοτικότητα των βιώσιμων έργων, αλλά επίσης ενθαρρύνουν τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα.

Το νέο πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία θα καταστήσει δυνατή τη χορήγηση αναγκαίων και αναλογικών κρατικών ενισχύσεων, οι οποίες θα προσελκύσουν ιδιωτικές επενδύσεις. Για να επιτευχθεί αυτό, το πλαίσιο θα προβλέπει έναν πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα προγραμματισμού, διάρκειας 5 ετών, για τα κράτη μέλη και θα παρέχει μεγαλύτερη προβλεψιμότητα στις επιχειρήσεις όσον αφορά τις επενδύσεις για έργα που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία. Το νέο πλαίσιο θα συμβάλει σημαντικά στην απλούστευση των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις και θα προωθήσει τους στόχους της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία, διατηρώντας παράλληλα ίσους όρους ανταγωνισμού και ευρωπαϊκή συνοχή.

Με την παροχή **απλουστευμένων και ευέλικτων κανόνων** θα επιταχυνθεί η διαδικασία έγκρισης των μέτρων κρατικών ενισχύσεων για έργα απανθρακοποίησης —ιδίως όταν υπόκεινται σε διαδικασία επιλογής σε ευρωπαϊκό επίπεδο— και για έργα καθαρής τεχνολογίας, ενώ παράλληλα θα αποφευχθούν οι αδικαιολόγητες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά. Το πλαίσιο θα θεσπίσει τυποποιημένες λύσεις για τα κράτη μέλη ώστε να μπορούν εύκολα να αποδεικνύουν τη συμβατότητα των ενισχύσεων και την ευρύτερη χρήση απλουστευμένων μεθόδων για τον καθορισμό των ποσών των ενισχύσεων, αντί της διενέργειας πολύπλοκων επιμέρους εκτιμήσεων, με βάση την εμπειρία που αποκτήθηκε από το προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης. Θα καταστήσει επίσης δυνατή την ύπαρξη χωριστών καθεστώτων στήριξης για συγκεκριμένες τεχνολογίες, όπως η αιολική και η ηλιακή ενέργεια,

και θα διευκολύνει περαιτέρω τη στήριξη για μέτρα ευελιξίας και μηχανισμούς δυναμικότητας για μη ορυκτές πηγές ενέργειας με σκοπό την επιτάχυνση της απανθρακοποίησης του ενεργειακού συστήματος. Η στήριξη για την πρόσθετη παραγωγή προϊόντων καθαρής τεχνολογίας, όπως οι συσσωρευτές και οι τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, θα καταστεί επίσης δυνατή μέσω της επικαιροποίησης των κανόνων για επενδύσεις σε ορισμένες στρατηγικές ικανότητες κατασκευής εξοπλισμού μηδενικών καθαρών εκπομπών.

Η απλούστευση των υφιστάμενων κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις είναι ουσιαστικής σημασίας. Με την επικείμενη **αναθεώρηση του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία** (στο εξής: ΓΚΑΚ) θα μειωθεί σημαντικά ο γραφειοκρατικός φόρτος τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τα κράτη μέλη, θα διευκολυνθεί η παροχή της αναγκαίας στήριξης στη βιομηχανία, ενώ παράλληλα θα διαφυλαχθεί η ακεραιότητα της ενιαίας αγοράς. Παράλληλα, **η Επιτροπή αξιολογεί την ανακοίνωση σχετικά με τις εγγυήσεις**, προκειμένου να καθοριστεί αν εξακολουθεί να υπάρχει ένα επαρκώς σαφές και προβλέψιμο πλαίσιο για τη χορήγηση κρατικών εγγυήσεων. Οι κρατικές εγγυήσεις μπορούν να αποτελέσουν αποτελεσματικό μέσο στήριξης για τη μόχλευση ιδιωτικής χρηματοδότησης, ενώ επίσης επιβαρύνουν λιγότερο τους δημόσιους πόρους από ό,τι η στήριξη μέσω άμεσων επιχορηγήσεων. **Η Επιτροπή θα συνεργαστεί επίσης στενά με τα κράτη μέλη για την επιτάχυνση του σχεδιασμού νέων ΣΕΚΕΕ**, προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα του εργαλείου για τη στήριξη της απανθρακοποίησης της βιομηχανίας και της παραγωγής καθαρών τεχνολογιών στην ΕΕ. Θα δημιουργήσει έναν κόμβο στήριξης για να επιταχύνει την έναρξη των έργων ΣΕΚΕΕ. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί επίσης με την ΕΤΕπ για τη δημιουργία **υπηρεσίας μίας στάσης** με σκοπό την παροχή συμβουλών σχετικά με τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων επιχορήγησης και τη χρηματοδοτική διάρθρωση.

Πέρα από τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή είναι επίσης έτοιμη να παράσχει άτυπη καθοδήγηση στις επιχειρήσεις σχετικά με **τη συμβατότητα των έργων συνεργασίας που συμβάλλουν στην επίτευξη των προτεραιοτήτων της ΕΕ** με τους αντιμονοπωλιακούς κανόνες, ιδίως εκείνων που σχετίζονται με την καινοτομία, την απανθρακοποίηση και την οικονομική ασφάλεια στην ΕΕ. Επιπλέον, οι κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των συγκεντρώσεων θα αναθεωρηθούν, έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι λαμβάνεται καλύτερα υπόψη, στο πλαίσιο της ανάλυσης του ανταγωνισμού, ο αντίκτυπος των συγκεντρώσεων στην οικονομική προσιτότητα των βιώσιμων προϊόντων και στην καθαρή καινοτομία ή στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας που αποφέρει βιώσιμα οφέλη, αλλά και στην καινοτομία, την ανθεκτικότητα και την επενδυτική ένταση του ανταγωνισμού σε ορισμένους στρατηγικούς τομείς.

Τέλος, η φορολογική πολιτική αποτελεί σημαντικό κίνητρο για την επίτευξη των στόχων της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία. Δεν θα πρέπει να προσφέρει πλεονέκτημα στα ορυκτά καύσιμα έναντι της καθαρής ενέργειας. **Η Επιτροπή θα συστήσει στα κράτη μέλη να μεριμνήσουν ώστε τα οικεία συστήματα φορολογίας των επιχειρήσεων να ευνοούν την επιχειρηματική δραστηριότητα στον τομέα της καθαρής τεχνολογίας.** Τα μέτρα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν **βραχύτερες περιόδους απόσβεσης** για τα περιουσιακά στοιχεία καθαρής τεχνολογίας, χάρη στις οποίες οι επιχειρήσεις θα μπορούν να αποσβένουν ταχύτερα το κόστος και να επωφελούνται από φορολογικά κίνητρα που αντισταθμίζουν τις υψηλές αρχικές επενδύσεις. Θα μπορούσαν επίσης να περιλαμβάνουν τη χρήση **πιστώσεων φόρου** σε τομείς με στρατηγική σημασία για την καθαρή μετάβαση, προκειμένου να καταστεί οικονομικά ελκυστικότερη για τις επιχειρήσεις η πραγματοποίηση επενδύσεων σε πρακτικές

απανθρακοποίησης. Στον βαθμό που τα εν λόγω μέτρα ενέχουν στοιχεία κρατικών ενισχύσεων, το νέο πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων θα ενσωματώσει τα μέσα αυτά στους κανόνες συμβατότητας. Τα εν λόγω φορολογικά μέτρα θα συνδυαστούν με περαιτέρω **δράσεις για τη μείωση και τη σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων για τα ορυκτά καύσιμα**, για παράδειγμα στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2025. Για να διευκολύνει την ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων και την πραγματοποίηση επενδύσεων σε τέτοιες επιχειρήσεις, η Επιτροπή θα προτείνει ένα 28ο νομικό καθεστώς, με το οποίο θα απλουστευθούν οι ισχύοντες κανόνες.

Εμβληματικές δράσεις — Δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις	Χρονοδιάγραμμα
Ενίσχυση της ικανότητας ανάληψης κινδύνου του InvestEU	Πρώτο τρίμηνο του 2025
Κόμβος στήριξης για τον σχεδιασμό ΣΕΚΕΕ	2025
Πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία	Δεύτερο τρίμηνο του 2025
Σύσταση προς τα κράτη μέλη σχετικά με τη θέσπιση φορολογικών κινήτρων για τη στήριξη της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία	Δεύτερο τρίμηνο του 2025
Εμβληματική πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»	Τέταρτο τρίμηνο του 2025
Πιλοτική δημοπρασία στο πλαίσιο του Ταμείου Καινοτομίας	2025
Τράπεζα για την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας	Δεύτερο τρίμηνο του 2026
Επενδυτικό πρόγραμμα TechEU υπέρ των επεκτεινόμενων επιχειρήσεων σε συνεργασία με τον Όμιλο ΕΤΕπ και τον ιδιωτικό τομέα	2026
ΒΔΕ: Αύξηση του συνολικού όγκου επενδύσεων σε πάνω από 52,7 δισ. EUR για τη στήριξη της βιομηχανικής μετάβασης ²⁶	

5. Προώθηση της κυκλικής οικονομίας: ασφαλής πρόσβαση σε υλικά και πόρους

Η Ευρώπη θα πρέπει να αναπτύξει μια πιο στρατηγική προσέγγιση για την προμήθεια πρώτων υλών και δευτερογενών υλικών ώστε να μειώσει σημαντικά την έκθεσή της σε αναξιόπιστους προμηθευτές και να αποτρέψει τις διαταραχές του εφοδιασμού. Σήμερα, περισσότερο από ποτέ, θα πρέπει η κυκλικότητα να αποτελεί κινητήρια δύναμη για την καινοτομία.

Η ΕΕ θέτει την κυκλικότητα στο επίκεντρο της στρατηγικής της για την απανθρακοποίηση όχι μόνο για να βελτιώσει την οικονομική προσιτότητα και την προσβασιμότητα των βασικών υλικών, αλλά και για να μειώσει τις εξαρτήσεις μας, δεδομένου ότι τα υλικά θα επαναχρησιμοποιούνται, θα ανακατασκευάζονται, θα ανακυκλώνονται και θα διατηρούνται για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα εντός της οικονομίας. Η αξία του δυναμικού κυκλικότητας της ευρωπαϊκής αγοράς ανακατασκευής προβλέπεται να αυξηθεί από τα τρέχοντα επίπεδά της,

²⁶ https://investeu.europa.eu/investeu-programme/investeu-fund/investeu-indicators_el#key-indicators-selection

που ανέρχονται στα 31 δισ. EUR, στα 100 δισ. EUR έως το 2030, δημιουργώντας 500 000 νέες θέσεις εργασίας. Αυτό θα καταστήσει τη βιομηχανική παραγωγή της Ευρώπης πιο βιώσιμη, θα επιταχύνει την απανθρακοποίηση και θα ενισχύσει την ασφάλεια των πόρων.

5.1. Ταχεία εφαρμογή του κανονισμού για τις κρίσιμες πρώτες ύλες

Για να εξασφαλίσει την πρόσβαση σε κρίσιμες πρώτες ύλες που είναι απαραίτητες για τη διττή μετάβασή μας και για τις οποίες η ΕΕ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από περιορισμένο αριθμό προμηθευτών τρίτων χωρών, η Επιτροπή **θα δώσει προτεραιότητα στην εφαρμογή του κανονισμού για τις κρίσιμες πρώτες ύλες**. Αυτό θα περιλαμβάνει την αναγνώριση ενός πρώτου καταλόγου στρατηγικών έργων τον Μάρτιο του 2025, ώστε να διασφαλιστεί η διαφοροποίηση του εφοδιασμού σε ολόκληρη την αξιακή αλυσίδα και να διευκολυνθεί η πρόσβαση σε δημόσια και ιδιωτική χρηματοδοτική στήριξη για τα εν λόγω έργα.

Με βάση την εμπειρία της από το AggregateEU, η Επιτροπή θα δημιουργήσει πλατφόρμα για τη συγκέντρωση της ζήτησης και μηχανισμό αντιστοίχισης για τις πρώτες ύλες στρατηγικής σημασίας. Ως δεύτερο βήμα, συμπληρωματικά προς τον κανονισμό για τις κρίσιμες πρώτες ύλες και σύμφωνα με τις συστάσεις της έκθεσης Draghi, η Επιτροπή θα δημιουργήσει ειδικό **κέντρο κρίσιμων πρώτων υλών της ΕΕ** για την από κοινού αγορά πρώτων υλών για λογαριασμό ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων και σε συνεργασία με τα κράτη μέλη. Άλλες εργασίες θα μπορούσαν να αφορούν τον συντονισμό των στρατηγικών αποθεμάτων, την παρακολούθηση της αλυσίδας εφοδιασμού και την ανάπτυξη χρηματοπιστωτικών προϊόντων για την πραγματοποίηση επενδύσεων στην ανάντη αλυσίδα εφοδιασμού στην ΕΕ και σε τρίτες χώρες.

5.2. Κυκλική οικονομία

Η βιομηχανία της ΕΕ πρωτοστατεί στον τομέα της κυκλικότητας. Ωστόσο, οι προσπάθειες αυτές παρεμποδίζονται επί του παρόντος από την έλλειψη κλίμακας και την απουσία ενιαίας αγοράς για απόβλητα, δευτερογενείς πρώτες ύλες και επαναχρησιμοποιήσιμα υλικά, καθώς και από την έλλειψη πρωτοπόρων αγορών. Για την κάλυψη αυτού του κενού, η Επιτροπή θα συνεχίσει να συνεργάζεται με τα ενδιαφερόμενα μέρη προκειμένου να προσδιορίσει δράσεις και μέτρα που θα μπορούσαν να συμβάλουν με μετασχηματιστικό τρόπο στην επίτευξη της κυκλικότητας. Η ΕΕ πρέπει επίσης να εξασφαλίσει ότι (επανα)χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά και για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα τα προϊόντα που περιέχουν πολύτιμα και σπάνια υλικά προτού μετατραπούν σε απόβλητα, μεταξύ άλλων μέσω της πλήρους εφαρμογής των απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού για σημαντικές ομάδες προϊόντων.

Το 2026, η Επιτροπή θα εκδώσει πράξη για την κυκλική οικονομία, βασιζόμενη στην ενιαία αγορά μας, με σκοπό να επιταχύνει την κυκλική μετάβαση. Η πράξη αυτή θα καταστήσει δυνατή την ελεύθερη κυκλοφορία των κυκλικών προϊόντων, των δευτερογενών πρώτων υλών και των αποβλήτων, θα ενισχύσει την προσφορά ανακυκλωμένων υλικών υψηλής ποιότητας και θα τονώσει τη ζήτηση δευτερογενών υλικών και κυκλικών προϊόντων, μειώνοντας παράλληλα το κόστος των πρώτων υλών. Ένα από τα μέτρα που προβλέπονται στην πράξη

είναι η αναθεώρηση των υφιστάμενων κανόνων για τα ηλεκτρονικά απόβλητα με σκοπό να καταστούν απλούστεροι και κατάλληλοι για τον επιδιωκόμενο σκοπό και να διασφαλιστεί ότι επιτρέπουν την ανάκτηση των κρίσιμων πρώτων υλών που περιέχονται στα εν λόγω απόβλητα. Η πράξη θα εναρμονίσει τα κριτήρια για τον «αποχαρακτηρισμό των αποβλήτων» με σκοπό να διευκολύνει τη μετάβαση από τα απόβλητα σε πολύτιμες δευτερογενείς πρώτες ύλες, να απλουστεύσει, να ψηφιοποιήσει και να επεκτείνει με στοχευμένο τρόπο τη διευρυμένη ευθύνη των παραγωγών και να τονώσει τη ζήτηση μέσω κριτηρίων για τις δημόσιες συμβάσεις. Θα παράσχει κίνητρα για την αύξηση της χρήσης απορριμμάτων μετάλλων, την υποχρεωτική ψηφιοποίηση των αδειών κατεδάφισης και την πραγματοποίηση ελέγχων πριν από την κατεδάφιση. Για να απομακρυνθούμε από τα ορυκτά υλικά, είναι ζωτικής σημασίας να επιβληθεί η χρήση νέων πηγών πρώτων υλών, όπως ανακυκλωμένων υλικών και υλικών βιολογικής προέλευσης για την υποκατάσταση, παραδείγματος χάριν, των παρθένων ορυκτών υλών στα πλαστικά. Τα μέτρα της πράξης θα είναι συμπληρωματικά και θα διευκολύνουν την εφαρμογή του **κανονισμού για τον οικολογικό σχεδιασμό για βιώσιμα προϊόντα**. Το πρόγραμμα εργασίας που προβλέπεται στον εν λόγω κανονισμό θα εγκριθεί τον Απρίλιο του 2025.

Προκειμένου να ενισχυθεί η κυκλικότητα και η ικανότητα ανακύκλωσης στην ΕΕ, μεταξύ άλλων με την επίτευξη του στόχου ανακύκλωσης του 25 % όπως ορίζεται στον κανονισμό για τις κρίσιμες πρώτες ύλες, η Επιτροπή θα εξετάσει το ενδεχόμενο λήψης πρόσθετων μέτρων ώστε η ανακύκλωση των αποβλήτων κρίσιμων πρώτων υλών εντός της Ένωσης να καταστεί ελκυστικότερη από την εξαγωγή τους. Η Επιτροπή θα εργαστεί επίσης προκειμένου να ληφθούν μέτρα παροχής κινήτρων για την εκτροπή από την υγειονομική ταφή και τη στροφή προς την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση χάρη στην αποτελεσματικότερη χωριστή συλλογή αποβλήτων. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα λάβει επίσης υπόψη κατά πόσον έχουν θεσπιστεί μέτρα σε τρίτες χώρες για τον περιορισμό των εξαγωγών κρίσιμων πρώτων υλών. Ταυτόχρονα, η ΕΕ θα συνεργαστεί με τρίτες χώρες οι οποίες επιθυμούν να αναπτύξουν εταιρικές σχέσεις για την κυκλική οικονομία στον τομέα αυτόν. Θα μπορούσε επίσης να εξεταστεί και να ληφθεί υπόψη το ενδεχόμενο επιβολής τελών εξαγωγής που θα μπορούσαν, στη συνέχεια, να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση επενδύσεων σε ικανότητες ανακύκλωσης.

Η ευρωπαϊκή βιομηχανία ανακύκλωσης συσσωρευτών βρίσκεται αντιμέτωπη με μια κρίσιμη κατάσταση, καθώς υπάρχει έλλειψη μαύρης μάζας, η οποία εξάγεται σε τρίτες χώρες παρά την οικονομική και περιβαλλοντική σημασία της για το ευρωπαϊκό οικοσύστημα συσσωρευτών. **Η Επιτροπή θα θεσπίσει ειδικά μέτρα σχετικά με τη μαύρη μάζα**, λαμβάνοντας υπόψη τις επικίνδυνες ιδιότητές της.

Πρέπει όχι μόνο να άρουμε τα κανονιστικά εμπόδια, αλλά και να διευκολύνουμε τη σημαντική αύξηση των επενδύσεων για τον εφοδιασμό με τις δευτερογενείς πρώτες ύλες που χρειάζεται η βιομηχανική παραγωγή. Η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και των ενδιαφερόμενων οικονομικών παραγόντων θα ενισχυθεί μέσω **διαπεριφερειακών κόμβων κυκλικότητας** για την προώθηση της έξυπνης εξειδίκευσης και των οικονομιών κλίμακας για την ανακύκλωση. Οι κόμβοι θα προσδιορίσουν στρατηγικά έργα με βάση τις προτάσεις που θα υποβληθούν από ομάδες κρατών μελών και/ή παράγοντες της βιομηχανίας και θα επιτρέψουν τη συγκέντρωση

ποικίλων περιφερειακών ροών. Η προσέγγιση αυτή θα εξασφαλίσει επαρκή κλίμακα και θα επιτρέψει στις εγκαταστάσεις να επιτύχουν το αναγκαίο μέγεθος ώστε να μπορούν να βρίσκονται σε συνεχή λειτουργία. Οι κόμβοι θα βασιστούν στην εμπειρία που αποκτήθηκε από τα στρατηγικά έργα στο πλαίσιο του κανονισμού για τις κρίσιμες πρώτες ύλες και θα εφαρμόσουν παρόμοιες προσεγγίσεις για τα τεχνικά και τα βιολογικά υλικά από τα οποία εξαρτώνται οι βιομηχανίες μας. Επιπλέον, η Επιτροπή θα συνδράμει ενεργά τα κράτη μέλη προκειμένου να σχεδιάσουν ένα πιθανό νέο ΣΕΚΕΕ σχετικά με κυκλικά προηγμένα υλικά για καθαρές τεχνολογίες.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα δρομολογήσει διερευνητική διαδικασία με σκοπό να συγκεντρώσει στοιχεία από τους συμμετέχοντες στην αγορά σχετικά με το πώς οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις προμηθεύονται και ανακυκλώνουν επί του παρόντος τις σημαντικότερες πρώτες ύλες και να αξιολογήσει κατά πόσον απαιτείται μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των παραγόντων της βιομηχανίας. Αυτό θα μπορούσε να υποστηριχθεί με την παροχή άτυπης καθοδήγησης σχετικά με τον τρόπο βελτίωσης της αποτελεσματικότητας της συνεργασίας στον τομέα της ανακύκλωσης πρώτων υλών σύμφωνα με τους κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ.

Επίσης, η Επιτροπή θα επανεξετάσει τους κανόνες σχετικά με το **καθεστώς για τα μεταχειρισμένα αγαθά που περιέχεται στην οδηγία ΦΠΑ**²⁷, στο πλαίσιο μιας πρωτοβουλίας για τον πράσινο ΦΠΑ, προκειμένου να αντιμετωπίσει το ζήτημα του ΦΠΑ που περιλαμβάνεται στα μεταχειρισμένα προϊόντα. Τέλος, για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική κυκλική μετάβαση, θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες σε στενή συνεργασία με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή θα δρομολογήσει διάλογο σχετικά με την κυκλικότητα στο πλαίσιο της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία, ο οποίος θα συμβάλει στην προετοιμασία της πράξης για την κυκλική οικονομία και στον εντοπισμό των τομέων όπου απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες.

Το παράδειγμα των λιπασμάτων καταδεικνύει τις δυνατότητες που προσφέρει η συμφωνία για καθαρή βιομηχανία σε όλους τους τομείς. Αποδεικνύει ότι η κυκλικότητα αποτελεί και θέμα ασφάλειας. Η παραγωγή λιπασμάτων σε ενωσιακό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής λιπασμάτων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και λιπασμάτων από ανακυκλωμένα θρεπτικά συστατικά, συμβάλει στη μείωση των εξαρτήσεων από εισαγωγές λιπασμάτων και στον περιορισμό των εκπομπών, ενώ επίσης προωθεί κυκλικά επιχειρηματικά μοντέλα και αναμένεται να οδηγήσει σε μείωση των τιμών εισροών για τους γεωργούς.

Εμβληματικές δράσεις — Προώθηση της κυκλικής οικονομίας: ασφαλής πρόσβαση σε υλικά και πόρους	Χρονοδιάγραμμα
Πρώτος κατάλογος στρατηγικών έργων στο πλαίσιο του κανονισμού για τις κρίσιμες πρώτες ύλες	Πρώτο τρίμηνο του 2025
Έγκριση του προγράμματος εργασίας για τον οικολογικό σχεδιασμό	Δεύτερο τρίμηνο του 2025
Κέντρο κρίσιμων πρώτων υλών της ΕΕ για από κοινού αγορές και διαχείριση στρατηγικών αποθεμάτων	Τέταρτο τρίμηνο του 2026

²⁷ Οδηγία 2006/112/ΕΚ του Συμβουλίου.

Πράξη για την κυκλική οικονομία	Τέταρτο τρίμηνο του 2026
Πρωτοβουλία για τον πράσινο ΦΠΑ	Τέταρτο τρίμηνο του 2026
Διαπεριφερειακοί κόμβοι κυκλικότητας	Τέταρτο τρίμηνο του 2026
ΒΔΕ: Αύξηση του ποσοστού κυκλικής χρήσης υλικών από 11,8 % σήμερα σε 24 % ²⁸ έως το 2030 ²⁹	

6. Παγκόσμιες αγορές και διεθνείς εταιρικές σχέσεις

Η επίτευξη των στόχων της νέας συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία συνδέεται στενά με την ικανότητά μας για ανάληψη διεθνούς δράσης. Η ΕΕ δεν μπορεί να υλοποιήσει τους στόχους της για τη δημιουργία μιας καθαρής βιομηχανίας χωρίς εταιρικές σχέσεις σε παγκόσμιο επίπεδο. Πολλές από τις κρίσιμες πρώτες ύλες που απαιτούνται για την πράσινη μετάβαση και για την ανθεκτικότητα και την ασφάλεια της ΕΕ πρέπει να προέρχονται από χώρες εκτός της ΕΕ. Ταυτόχρονα, η μετάβαση προς βιώσιμες, διαφοροποιημένες και ανθεκτικές αλυσίδες αξίας της βιομηχανίας αποτελεί επίσης κοινό συμφέρον των εταίρων μας. Η οικονομική επιτυχία μας εξαρτάται επίσης από το ανοικτό και βασιζόμενο σε κανόνες εμπόριο και την πρόσβαση σε τρίτες αγορές αγαθών και κεφαλαίων.

Σήμερα, οι μεγάλες οικονομίες του κόσμου ανταγωνίζονται για να αποκτήσουν πρόσβαση σε αγορές, κρίσιμες πρώτες ύλες, νέες τεχνολογίες και παγκόσμιες εμπορικές οδούς στον αγώνα για κλιματική ουδετερότητα και για ανάπτυξη ή απόκτηση στρατηγικών τεχνολογιών. Επιπλέον, η βιομηχανία αντιμετωπίζει αθέμιτο παγκόσμιο ανταγωνισμό, ιδίως λόγω της εξαγωγής εγχώριας πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας από άλλες χώρες σε πολύ μειωμένες τιμές. Έχουμε εισέλθει σε μια εποχή παγκόσμιου γεωοικονομικού ανταγωνισμού που απαιτεί τη διασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού παγκοσμίως, καθώς και τη διασφάλιση ότι η αγορά της ΕΕ δεν χρησιμεύει ως προορισμός εξαγωγών που προκύπτουν από την πλεονάζουσα παγκόσμια παραγωγική ικανότητα.

6.1. Εταιρικές σχέσεις καθαρού εμπορίου και επενδύσεων

Σύμφωνα με τον Διεθνή Οργανισμό Ενέργειας, η αξία της παγκόσμιας αγοράς τεχνολογιών καθαρής ενέργειας θα ανέρχεται σε 2 τρις. USD το 2035. Για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας με ανταγωνιστικό τρόπο, είναι σημαντικό οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, οι επενδυτές και οι εργαζόμενοι να εξασφαλίσουν το μεγαλύτερο δυνατό μερίδιο από αυτήν την ευκαιρία.

Το τεράστιο δίκτυο εμπορικών συμφωνιών της ΕΕ εξασφαλίζει ότι οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις έχουν καλύτερη πρόσβαση σε τρίτες αγορές και σε βασικές εισροές. Ως εκ τούτου, είναι ζωτικής σημασίας η ΕΕ να συνεχίσει να υπογράφει, να συνάπτει και να εφαρμόζει πλήρως τις εκκρεμείς συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) και να σημειώνει πρόοδο στις εν

²⁸ COM(2020) 98 final — Ένα νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία.

²⁹ Αναφέρεται στην ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα ([σύνδεσμος προς την έκδοση του 2025](#)).

εξελίξει διαπραγματεύσεις για νέες ΣΕΣ. **Οι εταιρικές σχέσεις καθαρού εμπορίου και επενδύσεων θα συμπληρώσουν τις εν λόγω συμφωνίες** μέσω μιας ταχύτερης, πιο ευέλικτης και πιο στοχευμένης προσέγγισης, προσαρμοσμένης στα συγκεκριμένα επιχειρηματικά συμφέροντα της ΕΕ και των εταίρων της. Ως εκ τούτου, οι εταιρικές σχέσεις καθαρού εμπορίου και επενδύσεων θα σχεδιαστούν έτσι ώστε να ευθυγραμμίζεται καλύτερα η εξωτερική δράση της ΕΕ με τους στόχους της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ, λαμβανομένων υπόψη των ευκαιριών και των αναγκών των επιχειρήσεων. Θα επικεντρωθούν στην καλύτερη διαχείριση των στρατηγικών εξαρτήσεων και στη διαφύλαξη της θέσης της ΕΕ στις κρίσιμες παγκόσμιες αλυσίδες αξίας, με τη διαφοροποίηση των αλυσίδων εφοδιασμού μας και τη διασφάλιση καλύτερης πρόσβασης σε πρώτες ύλες, καθαρή ενέργεια και καθαρή τεχνολογία. Θα προωθήσουν τη συνεργασία σε θέματα ενεργειακής τεχνολογίας και πολιτικών για την καθαρή μετάβαση, ενώ επίσης θα στηρίζουν τις προσπάθειες απανθρακοποίησης στις χώρες εταίρους. Υπό την έννοια αυτή, είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες και τα συμφέροντα των επιχειρήσεων της ΕΕ και των εταίρων, προκειμένου να αναπτυχθούν αποτελεσματικές εταιρικές σχέσεις καθαρού εμπορίου και επενδύσεων και να διασφαλιστεί η ορθή αξιοποίηση των εμπορικών και επενδυτικών ευκαιριών που αυτές δημιουργούν.

Οι εταιρικές σχέσεις καθαρού εμπορίου και επενδύσεων θα συμβάλουν στη συγκέντρωση κανόνων, κανονιστικής συνεργασίας και επενδύσεων με σκοπό την ανάπτυξη στρατηγικών καθαρών αξιακών αλυσίδων με εταίρους. Πρώτον, θα κινητοποιηθούν επενδύσεις με τον προσδιορισμό συγκεκριμένων έργων που συνδυάζουν ιδιωτική και δημόσια χρηματοδότηση, μέσω επενδύσεων της Global Gateway οι οποίες υλοποιούνται στο πλαίσιο της προσέγγισης «Ομάδα Ευρώπη». Δεύτερον, οι κανόνες θα συμβάλουν στη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για καθαρές επενδύσεις και επιχειρηματικές ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις της ΕΕ, ώστε να μπορούν να λειτουργούν επί ίσοις όροις στις ξένες αγορές. Τρίτον, η κανονιστική συνεργασία θα στηρίξει τους εταίρους, ιδίως στην ανάπτυξη καθαρών τεχνολογιών, τον εξηλεκτρισμό, την κυκλικότητα, τα πρότυπα απανθρακοποίησης και την τιμολόγηση του άνθρακα. Αυτό θα οδηγήσει στη δημιουργία αξιόπιστων και ελκυστικών εταιρικών σχέσεων που προωθούν τις επενδύσεις σε καθαρές τεχνολογίες, κάτι το οποίο θα επιταχύνει επίσης την παγκόσμια μετάβαση. Η Επιτροπή σκοπεύει να δρομολογήσει την πρώτη εταιρική σχέση καθαρού εμπορίου και επενδύσεων τον Μάρτιο.

Στο πλαίσιο του νέου συμφώνου για τη Μεσόγειο, μια φιλόδοξη πρωτοβουλία διαμεσογειακής συνεργασίας στους τομείς της ενέργειας και της καθαρής τεχνολογίας θα τονώσει τις δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις μεγάλης κλίμακας σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Επιπλέον, η διπλωματία μας θα συνεχίσει να στηρίζει τη συμμετοχή των χωρών εταίρων στην πράσινη μετάβαση, μέσω φιλόδοξων κλιματικών και περιβαλλοντικών πολιτικών και εθνικά καθορισμένων συνεισφορών στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού. Η ΕΕ θα πρέπει να υιοθετήσει μια στρατηγική προσέγγιση για τη ανάπτυξη συνεργασίας στον τομέα της ενέργειας εστιάζοντας σε τρεις βασικούς τομείς: τη διπλωματία, την τεχνική και οικονομική βοήθεια, και τον συντονισμό των προσπαθειών των κρατών μελών σε επίπεδο χώρας.

6.2. Βελτίωση του μηχανισμού συνοριακής προσαρμογής άνθρακα

Ο μηχανισμός συνοριακής προσαρμογής άνθρακα (στο εξής: ΜΣΠΑ) διασφαλίζει ότι οι προσπάθειες της ΕΕ για μείωση των εκπομπών της βιομηχανίας δεν υπονομεύονται από εισαγωγές εμπορευμάτων υψηλής έντασης άνθρακα που παράγονται εκτός της ΕΕ και ότι παρέχει κίνητρα για την απανθρακοποίηση και την τιμολόγηση των ανθρακούχων εκπομπών

σε παγκόσμιο επίπεδο. Ωστόσο, τα στοιχεία που έχουν συλλεχθεί μέχρι σήμερα δείχνουν ότι πάνω από το 99 % των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που είναι ενσωματωμένες στα εισαγόμενα εμπορεύματα αντιστοιχεί σε περιορισμένο αριθμό εισαγωγέων. Η Επιτροπή προτείνει την ουσιαστική απλούστευση του ΜΣΠΑ, με τη μείωση του διοικητικού φόρτου για τις βιομηχανίες και τις αλυσίδες εφοδιασμού τους και την παράλληλη συνέχιση της παροχής κινήτρων για την τιμολόγηση των ανθρακούχων εκπομπών σε παγκόσμιο επίπεδο. Πρόκειται για ένα πρώτο αλλά αναγκαίο βήμα για να καταστεί ο ΜΣΠΑ αποτελεσματικότερος.

Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2025, η Επιτροπή θα υποβάλει επίσης **έκθεση συνολικής επανεξέτασης του ΜΣΠΑ**. Στο πλαίσιο της έκθεσης θα αξιολογηθεί το πεδίο εφαρμογής της επέκτασης του ΜΣΠΑ σε πρόσθετους τομείς του ΣΕΔΕ της ΕΕ και σε κατόντη προϊόντα. Θα αξιολογηθεί επίσης η συμπερίληψη των έμμεσων εκπομπών σε όλους τους τομείς του ΜΣΠΑ, λαμβανομένου υπόψη του έμμεσου κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας για τους ενωσιακούς παραγωγούς. Στην έκθεση θα καθοριστεί μια στρατηγική για την αντιμετώπιση πιθανών κινδύνων καταστρατήγησης. Με την ευκαιρία αυτή, η Επιτροπή θα επανεξετάσει επίσης τον τρόπο αντιμετώπισης του προβλήματος της διαρροής άνθρακα για εμπορεύματα που εξάγονται σε τρίτες χώρες. Την επανεξέταση αυτή θα ακολουθήσει νομοθετική πρόταση κατά το πρώτο εξάμηνο του 2026.

Παράλληλα, μέσω της τεχνικής βοήθειας και της ρυθμιστικής συνεργασίας, η ΕΕ θα συνεχίσει να στηρίζει περαιτέρω τις προσπάθειες των χωρών-εταίρων για απανθρακοποίηση. Μέσω της πρόσφατα δρομολογηθείσας διεθνούς ειδικής ομάδας για τις αγορές ανθρακούχων εκπομπών και τη διπλωματία στον τομέα της τιμολόγησης των ανθρακούχων εκπομπών, η ΕΕ θα προωθήσει επίσης την ανάπτυξη των αγορών ανθρακούχων εκπομπών και της τιμολόγησης των ανθρακούχων εκπομπών παγκοσμίως, στηρίζοντας τις χώρες-εταίρους ώστε να αναπτύξουν αποτελεσματικές πολιτικές τιμολόγησης των ανθρακούχων εκπομπών και ισχυρές προσεγγίσεις στις διεθνείς αγορές ανθρακούχων εκπομπών.

6.3. Προώθηση και προστασία: Εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τη βιομηχανία της ΕΕ

Η ΕΕ πρέπει να παραμείνει ελκυστικός τόπος επιχειρηματικής δραστηριότητας, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι ξένες επενδύσεις, ιδίως σε στρατηγικούς τομείς, συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη χωρίς να υπονομεύεται η οικονομική ασφάλεια της Ευρώπης. Η Επιτροπή, σε στενή διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη του κλάδου και τα κράτη μέλη, θα προτείνει μέτρα για να διασφαλιστεί ότι **οι ξένες επενδύσεις στην ΕΕ συμβάλλουν καλύτερα στη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας της ΕΕ**, στο τεχνολογικό της πλεονέκτημα και στην οικονομική ανθεκτικότητά της, καθώς και στη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας στην ΕΕ. Για παράδειγμα, για έργα που περιλαμβάνουν ξένες επενδύσεις, και ιδίως δημόσια χρηματοδότηση, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να εξετάζουν συλλογικά όρους όπως η κυριότητα του εξοπλισμού, οι εισροές ενωσιακής προέλευσης, η πρόσληψη προσωπικού με έδρα στην ΕΕ, η ανάγκη για κοινές επιχειρήσεις ή μεταβιβάσεις διανοητικής ιδιοκτησίας, αρχής γενομένης από ορισμένους στρατηγικούς τομείς, όπως για παράδειγμα η αυτοκινητοβιομηχανία ή η παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Ταυτόχρονα, είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί ότι οι ξένες επενδύσεις δεν υπονομεύουν την ασφάλεια και τη δημόσια τάξη της Ευρώπης. Με την εν εξελίξει επανεξέταση του

κανονισμού της ΕΕ για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ)³⁰, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχουν την ευκαιρία να ενισχύσουν περαιτέρω το πλαίσιο ελέγχου των επενδύσεων της ΕΕ, μειώνοντας τις διαφορές μεταξύ των εθνικών μηχανισμών ελέγχου, θεσπίζοντας απαιτήσεις ανθεκτικότητας και ευθυγραμμίζοντας τις προσεγγίσεις και τις πολιτικές τους, ελαχιστοποιώντας έτσι τον κίνδυνο αναζήτησης ευνοϊκότερης δικαιοδοσίας (forum shopping).

Έως τον Ιανουάριο του 2026, η Επιτροπή θα εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με βασικές έννοιες στις οποίες βασίζεται ο κανονισμός για τις ξένες επιδοτήσεις³¹, όπως ο τρόπος με τον οποίο θα αξιολογεί η Επιτροπή τις στρεβλωτικές επιπτώσεις των ξένων επιδοτήσεων. Οι κατευθυντήριες γραμμές θα διευκρινίζουν επίσης σε ποιες περιπτώσεις η Επιτροπή μπορεί να αποφασίζει να επανεξετάσει συγκεντρώσεις βάσει κανόνων για τις ξένες επιδοτήσεις που δεν πληρούν τα κατώτατα όρια, αλλά θέτουν σε κίνδυνο τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά. Η Επιτροπή θα κάνει χρήση των αυτεπάγγελτων ερευνών του κανονισμού για τις ξένες επιδοτήσεις σε στρατηγικούς τομείς.

Σύμφωνα με τον στόχο της για ανταγωνιστικότητα, ανθεκτικότητα και βιωσιμότητα, η Επιτροπή θα εξετάσει το ενδεχόμενο προσαρμογής των δασμών εντός παγιοποιημένων επιπέδων, μεταξύ άλλων στα μέγιστα επίπεδα, ανάλογα με τις ανάγκες, με βάση εξαιρέσεις π.χ. για την προστασία του περιβάλλοντος.

Επίσης, η Επιτροπή θα συνεχίσει να χρησιμοποιεί τα μέσα εμπορικής άμυνας (ΜΕΑ), όπως οι δασμοί αντιντάμπινγκ ή οι δασμοί κατά των επιδοτήσεων, όπου απαιτείται, με γρήγορο και αποδοτικό τρόπο. Προκειμένου να προστατεύσουμε τις βιομηχανίες μας από τον αθέμιτο ανταγωνισμό και να διασφαλίσουμε ότι η αγορά μας δεν θα λειτουργεί ως εξαγωγικός προορισμός για την παγκόσμια πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα που προκαλείται από κράτη, θα ενισχύσουμε τα υφιστάμενα μέσα εμπορικής άμυνας, μεταξύ άλλων μέσω της συντόμευσης των χρονοδιαγραμμάτων των ερευνών ή της μεγαλύτερης χρήσης αυτεπάγγελτων διαδικασιών. Η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης, από κοινού με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη, αν απαιτούνται περαιτέρω μέσα για τη συμπλήρωση και τη μεταρρύθμιση της εργαλειοθήκης για τα μέσα εμπορικής άμυνας.

Καθώς τα προστατευτικά μέτρα πολλαπλασιάζονται σε ολόκληρο τον κόσμο, υπάρχει κίνδυνος η **παγκόσμια πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα** να ανακατευθυνθεί στην αγορά της ΕΕ. Η Επιτροπή θα αντιμετωπίσει την πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα εντατικοποιώντας τη διεθνή και πολυμερή συνεργασία μας και εστιάζοντας στον εντοπισμό και στην αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων των μέτρων που δεν είναι προσανατολισμένα στην αγορά, συμπεριλαμβανομένων επιδοτήσεων που οδηγούν σε στρεβλώσεις σε βασικές βιομηχανίες και των εμπορικών ροών για κρίσιμα αγαθά και τεχνολογίες. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ θα επιδιώξει στενότερη συνεργασία εντός της G7 και θα ανταλλάσσει πληροφορίες για να διασφαλίσει ότι τόσο οι αυτόνομες αντιδράσεις όσο και οι συλλογικές δράσεις είναι καλά συντονισμένες και αποτελεσματικές.

Εμβληματικές δράσεις — Παγκόσμιες αγορές και διεθνείς εταιρικές σχέσεις	Χρονοδιάγραμμα
---	----------------

³⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/452

³¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2560

Έναρξη διαπραγματεύσεων για την πρώτη εταιρική σχέση καθαρού εμπορίου και επενδύσεων	Πρώτο τρίμηνο του 2025
Απλούστευση του μηχανισμού συνοριακής προσαρμογής άνθρακα (ΜΣΠΑ)	Πρώτο τρίμηνο του 2025
Συνολική επανεξέταση του ΜΣΠΑ για την αξιολόγηση της σκοπιμότητας επέκτασης του πεδίου εφαρμογής του ΜΣΠΑ σε άλλους τομείς του ΣΕΔΕ της ΕΕ που διατρέχουν κίνδυνο διαρροής άνθρακα, σε κατάντη τομείς και στις έμμεσες εκπομπές και στη στήριξη των εξαγωγέων, διά της κάλυψης των κενών	Τρίτο τρίμηνο του 2025
Διαμεσογειακή πρωτοβουλία για τη συνεργασία στον τομέα της ενέργειας και της καθαρής τεχνολογίας	Τέταρτο τρίμηνο του 2025
Νομοθετική πρόταση για την επέκταση του ΜΣΠΑ	Πρώτο τρίμηνο του 2026
Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον κανονισμό για τις ξένες επιδοτήσεις	Πρώτο τρίμηνο του 2026

7. Δεξιότητες και ποιοτικές θέσεις εργασίας για κοινωνική δικαιοσύνη και δίκαιη μετάβαση

Κάθε άτομο, κοινότητα και επιχείρηση θα πρέπει να επωφελείται από την καθαρή μετάβαση. Ως εκ τούτου, η συμφωνία για καθαρή βιομηχανία δεσμεύεται για μια δίκαιη μετάβαση που θα παρέχει ποιοτικές θέσεις εργασίας και θα ενδυναμώνει τα άτομα, αξιοποιώντας τις δεξιότητές τους, προωθώντας παράλληλα την κοινωνική συνοχή και την ισότητα σε όλες τις περιφέρειες. Η βιομηχανία μας χρειάζεται ειδικευμένο εργατικό δυναμικό και πρέπει να προσφέρει ποιοτικές θέσεις εργασίας προκειμένου να προσελκύσει κορυφαία ταλέντα. Η διατήρηση των εργαζομένων και των τοπικών κοινωνιών στο επίκεντρο του βιομηχανικού μετασχηματισμού, η αξιοποίηση ταλέντων και η περαιτέρω ανάπτυξη των απαιτούμενων δεξιοτήτων είναι ουσιαστικής σημασίας για την επιτυχή καθαρή μετάβαση. Ταυτόχρονα, η καθαρή και η ψηφιακή μετάβαση συνεπάγονται επίσης αλλαγές στο εργατικό δυναμικό και νέες απαιτήσεις για δεξιότητες.

7.1. Στήριξη των δεξιοτήτων

Η βιομηχανία χρειάζεται καλύτερη πρόσβαση σε δεξιότητες. Η Επιτροπή θα παρουσιάσει μια Ένωση Δεξιοτήτων ως μια γενική στρατηγική δεξιοτήτων που θα παρέχει στα άτομα τις δεξιότητες που χρειάζονται για να αξιοποιήσουν στο έπακρο τις δυνατότητές τους και θα διασφαλίσει ότι οι εργοδότες μπορούν να έχουν πρόσβαση στην εμπειρογνομosύνη που χρειάζονται για μια δυναμική και ανταγωνιστική οικονομία. Θα επανεξετάσει επίσης τα μοντέλα στήριξης της ΕΕ για τομεακές πρωτοβουλίες δεξιοτήτων (συμπεριλαμβανομένων των ακαδημιών, του συμφώνου για τις δεξιότητες, της συμμαχίας για θέσεις μαθητείας, των κέντρων επαγγελματικής αριστείας), με σκοπό τον εξορθολογισμό του πλαισίου για την ενίσχυση των τομεακών δεξιοτήτων σε στρατηγικούς κλάδους που συνδέονται με τη συμφωνία για καθαρή βιομηχανία, με ενισχυμένη στήριξη έως και 90 εκατ. EUR από το Erasmus+.

Η Ένωση Δεξιοτήτων θα ενισχύσει τις πληροφορίες μας για τις δεξιότητες και θα επικεντρωθεί, μεταξύ άλλων, στις επενδύσεις, στη μάθηση ενηλίκων και τη δια βίου μάθηση, την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, την τριτοβάθμια εκπαίδευση, τη διατήρηση και την αναγνώριση δεξιοτήτων, καθώς και την προσέλκυση και την ενσωμάτωση ειδικευμένων

ταλέντων από τρίτες χώρες, μεταξύ άλλων μέσω της μελλοντικής δεξαμενής ταλέντων της ΕΕ. Η Επιτροπή, προκειμένου να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της αναγνώρισης των δεξιοτήτων, θα εξετάσει το ενδεχόμενο ανάληψης περαιτέρω δράσης για εξορθολογισμένες και απλουστευμένες διαδικασίες, καθώς και εργαλεία ψηφιοποίησης. Μια **πρωτοβουλία για τη φορητότητα δεξιοτήτων** θα διευκολύνει την αναγνώριση σε μια χώρα μιας δεξιότητας που έχει αποκτηθεί σε άλλη.

7.2. Στήριξη των εργαζομένων κατά τη μετάβαση

Η βιομηχανία μας πρέπει να παραμείνει ελκυστικός χώρος εργασίας. Ο **χάρτης πορείας για ποιοτικές θέσεις εργασίας**, ο οποίος θα καταρτιστεί από κοινού με τους κοινωνικούς εταίρους, θα στηρίζει τα κράτη μέλη και τη βιομηχανία στην παροχή αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας, υψηλών προτύπων υγείας και ασφάλειας, πρόσβασης σε κατάρτιση και διασφάλισης δίκαιης μετάβασης των εργαζομένων και των αυτοαπασχολούμενων σε θέσεις εργασίας, καθώς και συλλογικών διαπραγματεύσεων, με σκοπό την προσέλκυση ταλέντων και τη συμβολή στην ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών βιομηχανιών.

Ο χάρτης πορείας για την ποιότητα των θέσεων εργασίας θα παρέχει στήριξη στους εργαζομένους που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο. Εν προκειμένω, η Επιτροπή θα συζητήσει με τους κοινωνικούς εταίρους ένα πλαίσιο για τη στήριξη των διαδικασιών αναδιάρθρωσης σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών. Το πλαίσιο θα επικεντρωθεί στη δίκαιη μετάβαση, στην πρόβλεψη της αλλαγής, στην ταχύτερη παρέμβαση όταν υπάρχει απειλή αναδιάρθρωσης και στη βελτίωση του πλαισίου ενημέρωσης και διαβούλευσης.

Οι επενδύσεις θα πρέπει να συνδυάζουν την προστασία του εισοδήματος με ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας (ΕΠΑΕ), με σκοπό τη στήριξη των εργαζομένων κατά τη διάρκεια της μετάβασης, μεταξύ άλλων με υπηρεσίες εύρεσης εργασίας, ευκαιρίες κατάρτισης και επανειδίκευσης, καθώς και με την επιχειρηματική στήριξη, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης ευάλωτων ομάδων.

Η συζήτηση θα επεκταθεί επίσης στη λειτουργία του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση, ώστε να διαπιστωθεί πώς μπορεί το εν λόγω Ταμείο να συμβάλει περισσότερο. Για την τεκμηρίωση των εργασιών στον τομέα αυτό, **η Επιτροπή θα δημιουργήσει ένα Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Δίκαιης Μετάβασης.** Το εν λόγω παρατηρητήριο θα ενισχύσει τη βάση τεκμηρίωσης σχετικά με τις πτυχές δικαιοσύνης της πράσινης μετάβασης, θα αναπτύξει τυποποιημένους δείκτες, θα συλλέξει βέλτιστες πρακτικές και θα διευκολύνει την ανταλλαγή δεδομένων για τη μέτρηση των επιπτώσεων και των αποτελεσμάτων που σχετίζονται με την απασχόληση, τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας και τη μετάβαση από μία θέση εργασίας σε άλλη, την επανειδίκευση του εργατικού δυναμικού, τις επενδυτικές ανάγκες, την κοινωνική προστασία και την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες³², καθώς και τη διασφάλιση διαφανούς διαλόγου με τους κοινωνικούς εταίρους, τις περιφερειακές και τοπικές αρχές, την κοινωνία των πολιτών και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με πτυχές της δίκαιης μετάβασης.

Η Επιτροπή θα διερευνήσει τρόπους για τη βελτίωση της υλοποίησης του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης (ΤΑΜ) με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν και τον προσδιορισμό βέλτιστων

³² Σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα (2022/C 243/04 της 16ης Ιουνίου 2022), και το πλαίσιο ποιότητας της ΕΕ για την πρόβλεψη της αλλαγής και την αναδιάρθρωση (COM/2013/0882 final της 13ης Δεκεμβρίου 2013).

πρακτικών για την τεκμηρίωση του σχεδιασμού μελλοντικών μέσων στο πλαίσιο του επόμενου ΠΔΠ. Επιπλέον, η Επιτροπή θα εγκρίνει το ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικά προσιτής στέγασης για την αντιμετώπιση, μεταξύ άλλων, της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού σε χώρους εργασίας σε μητροπολιτικές περιοχές.

Η χρήση κοινωνικών αιρεσιμοτήτων στη δημόσια χρηματοδότηση διασφαλίζει ότι οι εργαζόμενοι επωφελούνται από τη στήριξη που παρέχεται στη βιομηχανία, μεταξύ άλλων για την προώθηση των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Η προσέγγιση αυτή ευθυγραμμίζεται με τους ευρύτερους στόχους της ΕΕ για την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης παράλληλα με την οικονομική ανάπτυξη. Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας πρέπει να βασίζεται στα υφιστάμενα κοινωνικά επιτεύγματα και στο κοινωνικό μοντέλο της ΕΕ για την επίτευξη δίκαιης και χωρίς αποκλεισμούς πράσινης μετάβασης.

Η Ένωση θα στηρίξει περαιτέρω τα εργασιακά και κοινωνικά πρότυπα για να διασφαλίσει ότι η μετάβαση είναι δίκαιη και ισότιμη για όλους, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της επικείμενης αξιολόγησης από την Επιτροπή του νομοθετικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις.

Επίσης, στο πλαίσιο της επανεξέτασης του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία, η Επιτροπή θα αξιολογήσει αν και με ποιον τρόπο μπορούν να επικαιροποιηθούν οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, ώστε να δοθούν καλύτερα κίνητρα στη βιομηχανία με σκοπό τις επενδύσεις στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων, την επανειδίκευση, τις ποιοτικές θέσεις εργασίας και την πρόσληψη εργαζομένων για μια δίκαιη μετάβαση. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει κατά πόσον μπορεί να αυξηθεί η χρήση των **αιρεσιμοτήτων κατάρτισης και δεξιοτήτων** για δημόσια χρηματοδότηση με σκοπό τη στήριξη της πρόβλεψης και της διαχείρισης της αλλαγής και της βιομηχανικής μετάβασης. Επιπλέον, η πολιτική ανταγωνισμού διαδραματίζει καίριο ρόλο στην προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών από την υπερβολική εξουσία, μεταξύ άλλων στον ψηφιακό τομέα, διασφαλίζοντας ότι οι νέοι παράγοντες λειτουργούν δίκαια και δεν συγκεντρώνουν αδικαιολόγητα οικονομική και στρατηγική ισχύ.

Η κοινωνική μίσθωση καθαρών προϊόντων μπορεί να διασφαλίσει ότι όλοι οι Ευρωπαίοι επωφελούνται από την καθαρή μετάβαση χωρίς δυσμενείς διανεμητικές επιπτώσεις και να τονώσει τη ζήτηση για καθαρά προϊόντα. Η Επιτροπή θα αναπτύξει **κατευθυντήριες γραμμές προς τα κράτη μέλη σχετικά με την κοινωνική μίσθωση για οχήματα μηδενικών εκπομπών, αντλίες θερμότητας και άλλα καθαρά προϊόντα**, παρέχοντας χρηματοδοτική συνδρομή στους πολίτες για την πρόσβαση σε αυτά τα καθαρά προϊόντα, η οποία είναι επιλέξιμη επίσης στο πλαίσιο του Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα.

Εμβληματικές δράσεις — Δεξιότητες και ποιοτικές θέσεις εργασίας για κοινωνική δικαιοσύνη	Χρονοδιάγραμμα
Ένωση Δεξιοτήτων	Πρώτο τρίμηνο του 2025
Χάρτης πορείας για την ποιότητα των θέσεων εργασίας	Τέταρτο τρίμηνο του 2025

Καθοδήγηση σχετικά με την κοινωνική μίσθωση καθαρών προϊόντων	2025
Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Δίκαιης Μετάβασης	Πρώτο τρίμηνο του 2026
Πρωτοβουλία για τη φορητότητα δεξιοτήτων	2026
Επανεξέταση των κανόνων του ΓΚΑΚ για τις κρατικές ενισχύσεις όσον αφορά τις κοινωνικές επιχειρήσεις και την πρόσληψη εργαζομένων σε μειονεκτική θέση	Τέταρτο τρίμηνο του 2027
ΒΔΕ: Μείωση του αριθμού των επαγγελματιών που απαιτούν ειδικές δεξιότητες ή γνώσεις για την πράσινη μετάβαση, σε τομείς όπου τουλάχιστον πέντε κράτη μέλη έχουν αναφέρει ελλείψεις. Το 2024 υπήρχαν 27 τέτοια επαγγέλματα ³³ .	

8. Εφαρμογή της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία σε όλους τους τομείς

Η συμφωνία για καθαρή βιομηχανία θα χρησιμεύσει ως πλαίσιο για τη διεξαγωγή διαλόγου με τις βιομηχανίες, με έμφαση στις ΜΜΕ, με σκοπό την ανάπτυξη τομειακών διαδρομών μετάβασης. Οι εν λόγω διαδρομές θα επιτρέψουν τη λήψη τεκμηριωμένων επενδυτικών αποφάσεων και θα διευκολύνουν την κινητοποίηση περισσότερων κεφαλαίων για τη μετάβαση, επιταχύνοντας τελικά την πρόοδο προς ένα καθαρότερο και πιο ανταγωνιστικό βιομηχανικό μέλλον.

Για την προσαρμογή της δράσης στις ειδικές ανάγκες των επιμέρους τομέων, συνεχίζονται οι εργασίες για διάφορα τομειακά σχέδια το 2025, ακολουθούμενες από άλλους τομείς, κατά περίπτωση:

Το **βιομηχανικό σχέδιο δράσης για την αυτοκινητοβιομηχανία** θα εγκριθεί στις 5 Μαρτίου, με βάση τον εν εξελίξει στρατηγικό διάλογο. Το σχέδιο δράσης θα αντιμετωπίσει τις ανάγκες της αξιακής αλυσίδας της αυτοκινητοβιομηχανίας, με ιδιαίτερη έμφαση στην καινοτομία στις μελλοντικές τεχνολογίες και ικανότητες.

Ένα **σχέδιο δράσης για τον χάλυβα και τα μέταλλα**, με βάση τον στρατηγικό διάλογο που θα ξεκινήσει στις 4 Μαρτίου, θα προτείνει συγκεκριμένες δράσεις τόσο για τις βιομηχανίες σιδηρούχων όσο και για τις βιομηχανίες μη σιδηρούχων μετάλλων, καθώς ο χάλυβας και τα μέταλλα —η ραχοκοκαλιά της βιομηχανίας της ΕΕ επί αιώνες— είναι ουσιαστικής σημασίας για την καθαρή και την ψηφιακή μετάβαση.

Μια **δέσμη μέτρων για τη βιομηχανία χημικών προϊόντων**, η οποία θα εγκριθεί στα τέλη του 2025, θα αναγνωρίσει τον στρατηγικό ρόλο του τομέα των χημικών προϊόντων ως της κορυφαίας βιομηχανίας, καθώς και τον ρόλο των χημικών μορίων κρίσιμης σημασίας. Θα προτείνει στοχευμένες πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τομέα, τον εκσυγχρονισμό, καθώς και τη στήριξη της παραγωγής και της καινοτομίας στην Ευρώπη.

³³ Όπως αναφέρθηκε από την Ευρωπαϊκή Αρχή Εργασίας, βάσει στοιχείων από τα εθνικά γραφεία συντονισμού EURES. Οι απαιτήσεις δεξιοτήτων και γνώσεων ευθυγραμμίζονται με την ευρωπαϊκή ταξινόμηση ESCO σχετικά με τις δεξιότητες για την πράσινη μετάβαση, με παραδείγματα που αναλύονται με τη χρήση του δείκτη πράσινης έντασης για τις ευρωπαϊκές ικανότητες, τις δεξιότητες και τα επαγγέλματα (ESCO).

Ένα επενδυτικό σχέδιο για βιώσιμες μεταφορές θα παρουσιάσει βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα μέτρα, που θα δίνουν προτεραιότητα στη στήριξη συγκεκριμένων ανανεώσιμων καυσίμων και καυσίμων χαμηλών ανθρακικών εκπομπών για τις αεροπορικές και πλωτές μεταφορές, στις οποίες βασίζονται πολλοί ενεργοβόροι βιομηχανικοί τομείς. Θα επιταχύνει επίσης την ανάπτυξη υποδομών επαναφόρτισης. Νέοι κανόνες που διευκολύνουν τη χορήγηση ενισχύσεων για τη μετάβαση προς βιώσιμους τρόπους χερσαίων μεταφορών θα επιτρέψουν στον σιδηροδρομικό τομέα να ενστερνιστεί την καθαρή και την ψηφιακή μετάβαση.

Η Επιτροπή θα προτείνει επίσης μια **στρατηγική για τη βιοοικονομία**, με σκοπό τη βελτίωση της αποδοτικής χρήσης των πόρων και την αξιοποίηση του σημαντικού αναπτυξιακού δυναμικού των υλικών βιολογικής προέλευσης που υποκαθιστούν υλικά ορυκτής προέλευσης, καθώς και των συναφών βιομηχανιών. Αυτό μπορεί επίσης να μειώσει περαιτέρω τις εξαρτήσεις από εισαγόμενες πρώτες ύλες. Το νέο τομεακό σχέδιο για τη βιοοικονομία θα καθορίσει προτεραιότητες για την παραγωγή και τη χρήση βιοϋλικών, καθώς και για τη διατήρησή τους στην οικονομία για το μεγαλύτερο δυνατό διάστημα. Το ευρωπαϊκό σύμφωνο για τους ωκεανούς θα προωθήσει την καινοτομία στη γαλάζια καθαρή τεχνολογία, τις υπεράκτιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τις πρακτικές κυκλικής οικονομίας.

9. Συμπέρασμα

Η τοποθέτηση της απανθρακοποίησης και της κυκλικότητας στο επίκεντρο της οικονομικής πολιτικής μας είναι ο μόνος τρόπος για να συμβαδίσει η ΕΕ με ανταγωνιστές πλούσιους σε πόρους. Η συμφωνία για καθαρή βιομηχανία είναι η στρατηγική για την επίτευξη αυτού του στόχου. Οι καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ είναι πλέον κατά 37 % χαμηλότερες από τα επίπεδα του 1990, ενώ το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 68 % κατά την ίδια περίοδο. Η πρόοδος αυτή υπογραμμίζει την απανθρακοποίηση ως κινητήρια δύναμη της οικονομικής ανάπτυξης και της ευημερίας, ανοίγοντας νέες οδούς για τους Ευρωπαίους.

Η ΕΕ διαθέτει όλα τα απαραίτητα εργαλεία, αλλά η πραγματική ισχύς τους απορρέει από τη στρατηγική ευθυγράμμιση και τη συνεκτική χρήση τους προς την επίτευξη κοινών στόχων. Βασική πτυχή της στρατηγικής μας είναι η διατήρηση νέων ταλέντων και η δημιουργία ευκαιριών που εμπνέουν και κινητοποιούν την επόμενη γενιά. Η προσέγγισή μας περιλαμβάνει μια συνεκτική εξωτερική και εσωτερική διάσταση, προσαρμόζοντας τα πλεονεκτήματά μας στη σημερινή γεωπολιτική πραγματικότητα, όπου οι παγκόσμιες αγορές και η προσβασιμότητα στους πόρους έχουν εξελιχθεί. Αυτό απαιτεί τη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού χωρίς να διακυβεύονται τα υψηλά περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα που απαιτεί η κοινωνία μας.

Ωστόσο, μια στρατηγική είναι κενό γράμμα αν δεν συνοδεύεται από αποτελεσματική εφαρμογή. Αυτό απαιτεί αξιόπιστη μέτρηση, παρακολούθηση και διάλογο, καθώς και συντονισμένη δράση σε επίπεδο ΕΕ για επενδύσεις και κλιμάκωση. Στην ετήσια έκθεσή της για την ανταγωνιστικότητα της ενιαίας αγοράς, η Επιτροπή θα παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την πρόοδο που σημειώνεται προς την επίτευξη των στόχων απανθρακοποίησης και ανταγωνιστικότητας, προσθέτοντας σταδιακά νέους ΒΔΕ, όπως ορίζονται στο παρόν έγγραφο. Θα ενισχύσει επίσης τον συντονισμό σε ολόκληρη την οργάνωσή της, ώστε να παρέχει στρατηγική καθοδήγηση, να παρακολουθεί την πρόοδο και να συμμετέχει σε διάλογο με τις τοπικές αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Η συνεργασία και η ευθυγράμμιση με τα κράτη μέλη είναι ουσιαστικής σημασίας. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί επίσης με τους συννομοθέτες για την υλοποίηση των δράσεων που περιγράφονται στην παρούσα ανακοίνωση. Το αρχικό επίκεντρο των συζητήσεων θα είναι ο προσδιορισμός επειγουσών προτεραιοτήτων απανθρακοποίησης και βιομηχανικών συνεργατικών σχηματισμών.

Καλούμε τη βιομηχανία να αναλάβει ηγετικό ρόλο από τη βάση προς την κορυφή και να προβεί σε στοχευμένη ευθυγράμμιση για την επίτευξη απτών αποτελεσμάτων που θα μπορούσαν να κλιμακωθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Από κοινού, οι δράσεις αυτού του κοινού χάρτη πορείας για την απανθρακοποίηση και την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας θα διασφαλίσουν ότι το μέλλον της παραγωγής στην Ευρώπη είναι βιώσιμο —από οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική άποψη.